

БЮЛЕТИН

Културно-информационен център на българското малцинство
“Цариброд” – клон Босилеград

Година 6. Брой 35. Февруари 2004 година Безплатен екземпляр

БЮЛЕТИН

Основател и издател: Гражданско сдружение Културно информационен център на българското малцинство “ЦАРИБРОД” Димитровград, Площад на освобождението № 8.

Редакция: Иван Николов, Радко Стоянчов и Александър Димитров. Технически редактор: Новица Божилов.

Адрес: Ул. Маршал Тито № 15, 17540 Босилеград, тел./факс: 017/78 – 254.

Главен и отговорен редактор: Иван Николов.

Печата: Графическо предприятие “Мишич”, Ниш, Земунска 18 тел. 018/715 691.

Тебе думам дъще – сещай се кмете!

Едно от най-големите цивилизационни постижения на Френската буржоазна революция е разделението на властта на законодателна, изпълнителна и правосъдна. Да, ама не! Нашият кмет г-н Владимир Захари(й)ев обедини в себе си законодателната власт, (депутат в сръбския парламент), и изпълнителната, (кмет в Босилеград). Което (за него си), никак не е лошо. Защото, като обединиш кметската и депутатската заплата се получава една бая ми ти голяма сума от която ти се покачва самочувствието и апетита и почваш да гледаш на света през розови очила. Вече не те интересуват безработните шивачки дето берат коприви и киселец, гледаш си рахата и час по час горделиво се оглеждаш на екрана на РТС! Като гледам как кмета си навира носа навсякъде, нищо чудно да сложи ръка и върху правосъдието. После вече може да си провъзгласи монархия и да се короняса за цар!

Изобщо не му завиждам. Искам само да поясня, че г-н Владимир Захари(й)ев никак не е представител на българското малцинство в сръбския парламент, както често се спекулира, а на партията на Кошунница, и в най-добрия случай може да представлява програмата на ДСС по малцинствения въпрос – ако изобщо има представа каква е тя. Но никой от нас не бива да се заблуждава, че българското малцинство има представител в парламента. И че в Сърбия има някакви промени по малцинствения въпрос. Ако не съм прав, г-н Захари(й)ев да заповяда да ме оспори!

Той обаче не само че не може да ме оспори, но и постоянно ме потвърждава. Така например, тазгодишното му честване на тнр. “Сръбска нова година” в Босилеград се превърна в истеричен великосръбски бабайтлък, със сръбска чалга, оглушителен пукот с пиратки и подобни радикалски простотии. С идването на Владимир Захари(й)ев на власт, нашата традиционна Василица (Сирова) и Ивановден се превърнаха в партийни манифестации на ДСС, на които честват “патриотично” настроените посетители от Титовите майски манифестации!

Другата новина е, честването на свети Сава в босилеградските училища. Тази година босилеградските учители и ученици, заедно с Културния център, на минусови температури изнесоха тържествена програма за свети Сава която беше предадена и по кабелната телевизия “Кодал”. Под светосавските грижи на босилеградските учители и “културтрегери”, малките разказваха за живота и делото на свети Сава, декламираха светосавския химн и разни там средновековни хвалоспения за него. Остава да видим дали босилеградските учители, стипендианти на МОН във Великотърновския университет са научили химна на Св. Св. Кирил и Методий и как ще отбележат Деня на българската култура и на славянската писменост през май. Ако не поради национални, то поне поради меркантилни причини – с дипломите от Великотърновския университет вероятно ще си изкарат пенсия!

От друга страна пък, Изпълнителния съвет на Общинската скупщина в Босилеград все още не е отговорил на писмото на КИЦ-а в Босилеград с което той иска писмено разрешение от общината за повдигане на бюст на Левски в Босилеград. Научаваме, че писмото е проследено на Дирекцията за строителни площи в града, където засега отлежава в някое чекмедже, а после вече ще видим. Но “Братство” се престаши да го обявя на първата страница!

Пак във връзка с КИЦ-а и “Бюлетина” в Босилеградския съд се оповести първият прецедент от осем десетилетия насам – да се води дело на български език! Делото което заведе Васил Такев срещу Димитър Димитров Треперски и Иван Николов за изказвания в статия в “Бюлетина” изведнъж удари на камък – обвинените поискаха то да се води на български език! Съдията приложи словото на закона. А Васил Такев – ясно и гласно каза, че не настоява делото да се води на сръбски! О tempo, o mores! От тогава съдът почти два месеца търси пишуща машина на български, образци на български и т.н. А бе то да уважаваш правата на хората си е масраф! Но моралната битка е спечелена!

Икономиката в Босилеград вече отдавна е умряла и никой и не мисли че тя може да се съживи наскоро. Държавата потхвърли някакви обезщетения на работниците и те сега гризат по-малко от тях и чакат! От време на време само по някое лекомислено обещание като например това за изграждане на фабрика за бутилирана вода поразтърси духовете и после пак пада мрак. Апатията е завладяла цялото общество. Няма цел, няма идея, няма надежда която да стресне хората от летаргията в която са изпаднали. Младите прекарват нощите си в кафенетата сред цигарения дим, алкохола, дребните клюки и интриги. През деня спят. През нощта пак бдят. По-предприемчивите, играят на спортния тотализатор – с надежда да изкарат нещо за поредната почерпка. Живеят от ден за ден, а родителите им ден след ден вървят към небитието. Няма никаква връзка между родители и деца. Злобата на деня като червей разяжда душите на хората и те вече не могат да се понасят един друг. Самоизяждат се.

Босилеград е една шепа място на която са сконцентрирани толкова много различни интереси и идеологии, толкова много нечиста съвест и нечиста кръв. За ония които не искат да мислят и да поемат отговорността, има само една причина за нашето окаяно положение – Удбата! А истинската причина е – слабостта ни!

Партийните лидерчета нито правят нещо, нито дават на други да правят нещо. Дори не дават признаци на живот! Времето им минава в политиканство придружено с консумиране на джанковица и кисело зеле. Ония, които искат да правят нещо – не могат, ония които могат – не искат.

И все пак, изход има. Изход винаги има – достатъчно е да убедим самите себе си, че го има. И да повярваме в себе си. Не е чак толкова трудно, стига да имаме достатъчно кураж.

Иван Николов

Победа на антиевропейската вертикала

За внимателните наблюдатели, резултатите от извънредните парламентарни и предишните президентски избори в Сърбия, не са никаква изненада. Изходът от парламентарните избори всъщност разкрива истинското състояние на политическата сцена която е ситуирана между принципното желание за присъединяване към Европа от една страна, и милитантния консервативизъм от друга, който отхвърля отговорността и задълженията които се подразбират от тази ориентация. В този смисъл изборите разголиха военната политика и престъпленията които

произлязоха от нея, преди всичко чрез отношението към Хага, както и оголването на консервативната, антиевропейска вертикала. Цялото изминало десетилетие сърбианската политическа сцена, скривайки се зад паравана на Югославия (която уж отбраняваха от сецесионизъм), остана съвсем мъглява. Тоест, Сърбия все още се характеризира с духът на антибюрокраичната революция, което доведе до анулиране на резултатите постигнати в предишния период и чрез извън институционални действия разложи и унищожи всички институции на системата и цялото общество.

С “нормализирането” на сръбския национализъм, от оня на Воислав Шешел до Томислав Николич, стана невъзможно да се вникне в същността на най-новата радикализация която най-напред се приписваше на Трибунала в Хага и Карла дел Понте, и най-общо на международната общност. Работата на Трибунала сигурно влияе на вътрешната ситуация, преди всичко с разоткриването на тукашната неподготвеност и неспособност да се изправим срещу отговорността. Тъкмо с това леко преминаване през престъпленията които ежедневно се разобличават в Хага, медиите, културните, интелектуалните и политическите елити допринасят на това състояние на духовността. Национализмът който през осемдесетите години произвеждаше и насочваше този елит, сега се възпроизвежда сам от “базата”, като социален радикализъм. Поради неспособността и съществената неподготвеност за промени, повечето политици съзнателно се съгласяват с тази радикализация което особено се вижда по въпроса за приватизацията. Обстоятелството, че Воислав Шешел и Слободан Милошевич, обвинени за военни престъпления, като носители на изборителните листи на социалистите и радикалите, имаха възможност да се включат в изборителната кампания по телефона, свидетелства за абсолютното им безхаберие към престъпленията които по този начин се рационализират. Обаче, и международната общност пропусна да сложи Трибунала в етичен контекст и така да попречи на завръщането на затворниците на политическата сцена.

Продължителността на политическото насилие което е характерно за политическата култура на Сърбия е ключ за нейното разбиране. Политическите убийства в самата Сърбия през последното десетилетие бяха свързани не само с престъпността, но и с политическата ориентация, какъвто бе случаят с Иван Стамболич и премиера Зоран Джинджич. Фарсът с делото срещу убийците на премиера Зоран Джинджич, между другото е и опит да се “сложи власт над жертвите и над смъртта” и главно да се замъгли неговата роля като реформист. Международната общност лесно се съгласи със свалянето на това горе-долу реформистко правителство, а своевременно пропусна възможността на носителите и симпатизантите на военната политика на Милошевич, (такива имаше много и сред днешните “демократи”), да отправи ясно послание позовавайки се и на своя опит произлязъл от стандартите от Втората световна война и холокоста. Правейки разлика между “лошият диктатор” и “добрият народ”, се създаде пространство радикалите, както и мнозина други, да станат легитимен политически фактор и с изкусна реторика успяха цялото наследство на Милошевич, (разпадането на обществото и институциите), да припишат на ДОС и въз основа на това да спечелят победата на изборите. Освен това, нереалните очаквания на гражданите, отхвърляне на промените по същество, ролята на Г17 плюс в произвеждането на афери, ролята на медиите в мръсната кампания срещу ДС, създаде простор за победата на десно ориентираните партии каквито са СРС, ДСС, СПС и СПО.

Свалянето на авторитарните режими не означава обезателно бърза и проста демократизация на страните като Сърбия или Ирак например. Освен очакваните проблеми на прехода, Сърбия допълнително е обременена с разпадането на страната и войните в които беше поразена. Войните които са водени в последното десетилетие на ХХ век слагат Сърбия в епицентъра, защото със съпротивата си към промените държи целият регион като заложник. Сегашната радикализация на Сърбия е логичен резултат от военната политика и съпротивата към отговорността. Това доведе Сърбия като общество в процес на реархаизация който подвежда под въпрос някои постижения каквито са любителска държава, увеличава се ролята на армията и църквата. Затова е погрешно на Балканите да се гледа като на еднородна цялост. Трябва отделно да се изучи всеки регионален ентитет (народ) и да се види кои са неговите константи, какво му е отношението към европейската ориентация и да ли има потенциали за това. Унифицирането на Европа увеличава дистанцията с Балканите, защото нейните все по-високи стандарти са непостижими за този регион. Може да се каже че няма истинска просветеност необходима за възприемане на европейските стандарти. Затова, както забелязва Збигнев Бжежински, за съществено преображение на тия общества е нужно “историческо търпение”. Международната общност и сама допринесе за илюзията, че Сърбия е готова за Европа. Без разчистване с опитите от първата и втората Югославия и близкото минало, не е възможно в Сърбия да се проектира някаква разумна ориентация. Защото ако не се задвижат

истинските реформи, а малко е вероятно че това ще стане, сърбите ще компенсират това със завръщането си във фокуса на териториите които уж са “загубили”. Академикът Веселин Джуретич тия дни в едно интервю зададе въпроса “нима е възможно, че албанците и хърватите вярват, че сърбите ще се откажат просто така от завръщането на своята земя”.

Сърбия, която бездруго е в постоянно разминаване с Европа, с победата на радикалите се размина още повече. Тази съпротива към света върви по две направления: по отношение на приватизацията като предусловие за пазарно стопанство и отбивайки да се изправи пред отговорността. Освен това елита на Сърбия упорито изгражда своите позиции на потенциалното стълкновение между Европа и Америка и своето безспорно геостратегическо значение. Неспособността на Сърбия да се изправи сама срещу себе си, води към апатия, но и рационализация, и така в някои кръгове, особено в Сръбската академия на науките вече се чуват гласове, че Югославия не биваше да се разрушава, а споменатия Джуретич, историк, счита, че “югославската опция е изход за всички народи от бивша Югославия”.

Помощта на Европа в този момент трябва да се състои преди всичко в реалистична преценка на положението, отказване от имагинарните и желани картини въз основа на които тя прави стратегията си. САЩ и ЕС наложиха мир на Балканите, но това не е достатъчно Балканите да се приближат до Европа. Формирането на новото коалиционно правителство срещна проблеми които показват, че Сърбия навлиза в перид на нестабилност и вътрешни напрежения, което в крайна сметка е добре дошло за радикалите. Затова е необходимо силно присъствие на международната общност, преди всичко в институциите. В така нестабилни условия, не трябва да се позволят извънредни местни избори които допълнително могат да откарат Сърбия в хаос.

Медиите и културата могат да имат решаваща роля в представянето на нов културен модел в Сърбия, чрез тачене на интелектуални свободи, както и дебати по всички ключови въпроси. В този смисъл могат да помогнат вътрешните сили, които са много слаби, които отвътре могат да промовират ценностите които засега само са налагани отвън. Трибунала в Хага сигурно ще бъде неизбежен във всички премисляния за бъдещето което не може да се гради върху лъжи.

Соня Бисерко

Страхливо бягане от отговорността

Не престава преброяването и повторно актуализиране на въпроса колко досега “наши” и “техни” са осъдени в Хага или сега им се съди, колко сега се издирват, и за колко още ще пристигнат нови обвинения. Нашите “кандидати” за Хага са си само наш срам. И “те” си имат свои “кандидати” за Хага и свои срамове.

Ония които навреме подготвиха това зло, преброяваха и разделяха гражданите по народност и ширеха омраза, сега те и техните последователи, преброяват и разделят обвиненията за военни престъпления направени във войната 1991-1999г. на “наши” и “техни”. Не се признава, че “нашите” и по силата на оръжието и по превъзходството на съоръженията и по суровостта, са били в по-добра позиция да направят най-много престъпления, което не означава че и “техните” престъпления са за пренебрегване. Ония които са виновни за всичко това, не са нито наши, нито техни, те даже не са и хора, и затова трябва да ги сложим сред престъпниците а не сред сърбите, хърватите, бошнаците, албанците... Те са безчовечни, разбойници и нищо повече.

Трябва ли да повтаряме, че са направени страшни и ужасни престъпления от наше име. Малцина са ония които признават това и които искат да признаят истината, пък и още има такива които не са се отказали от войните за някаква въображаема “Велика Сърбия”. Такива сега бият барабаните и надуват тръбите срещу Хага, против “износа на сръбски глави”. Онова което фашистите ни направиха през Втората световна война, сега “нашите герои”, “Обиличи”, направиха на нашите съседни в тази война. Даже още по-мръсно. Днешното време – ако поне малко имаме разум и честност – би трябвало да бъде време на покаяние и осъждане на престъпленията, а не време на възгордяване, скриване и обтранияване. Обтранияване от нещо от което е невъзможно да се отбраним. И от което е срамота да се браним. Вместо да караме инат трябва да се замислим: целият

държавен, военен и полицейски връх на държавата ни, или вече е в Хага или ще бъде там, а ние се правим упорити и твърдоглави, създавайки в света картина за безмилостен и непоправим народ. Защото колкото повече обвинените ги браним и крием, нашият срам все по-надалеч отеква в света. Нашето Правителство, отбранявайки някакво достойнство, грехи и когато се колебае да предаде престъпниците защото с това губи международен престиж и спира икономическото сътрудничество със света и прилива на donations от международната общност за съвземане на тежко обеднялата страна. И приближаване на СЧГ към Европа. Тогава международната общност това обуславява със сътрудничеството на Сърбия с Хага. След дълги разправи обвинените все пак ги изпращаме в Хага, като че ли ги продаваме, което екстремистите използват за своя пропаганда, че изнасяме сръбски глави за долари. С това непрекъснато поддържахме едно болно и напрегнато състояние в страната, с което все повече губим влияние и позиции на международен план. За съжаление, през това време нашите най-отговорни политици се хвалят как “Сърбия ще бъде лидер на Балканите”. Трябва първо да се скочи и после да се каже “хоп”: да се изгради в Сърбия силна икономика, демократично общество и модерна държава, пък после нека другите да преценяват кой какъв е лидер. С мръсния националистически багаж, досегашните разбирания, с неединството и ината, с милион безработни, с външнотърговски дефицит, външен дълг какъвто е сега, низко производство, наследството на изминалата сурова война и тази сиромашия на гражданите, нито се ходи в Европа, нито се става някакъв лидер. Нашият политически елит никак не може да разбере, че никой не може едновременно да запази и “юнето и въжето”. Във всичко това те се държат като на пазарище.

Умно ли беше нашето правителство да организира публичен протест на полиците, на този протест публично да защитават полицейския генерал Сретен Лукич, под мотото: “всички ние сме Лукичи”, нещо като: “Всички ние сме Норци, Радовани, Шливанчани, Младичи и пр. Да припомним, “всички ние сме Норци”, но Норац отиде в “тюрмата”. Това явление вече стана банално на тези пространства. Как правителството можа да направи такова скандално изстъпление? Никой не е виновен докато не се докаже пред съда, а какво ако генерал Лукич го осъдят?! Тогава всичките наши полицаи с това “всички ние сме Лукичи” ги изедначаваме и квалифицираме като военнопръстъпници. Това беше доста рисково излитане на площада, с картината която обиколи света. Генерал Лазаревич прави своите митинги. Поведението е комично, подобно на онова което Мартич направи преди отиването в Хага. Това и подобно на това изстъпления, са скандали пред световната общественост с които сами се нагрубяваме. Доколкото някой от виновните твърди, че не е виновен, нека да излезе “на мегдана” и нека да го докаже. Защото, скривайки се, той държи своя народ в заточение пред световната общественост?! Страхливост, или инат? Страхливостта е качество на насилниците когато им дойде редът да отговорят за насилието си.

От масовите гробове и потопените хладилници жертвите крещат за правда. Инвалидите крещат за правда. Обезчестените момичета и жени крещат за правда. Сирачетата без родители крещат за правда. Родителите на убитите и обезчестените деца крещат за правда. Изгонените от своите огнища и лишени от всичко, крещат за правда. Десетките хиляди стени на изгорените домове са най-грозен и жален декор който подготвиха “нашите” и “техните” “герои”. Поради провеждане на политиката и стратегията на кръвта и земята, от страна на предишния режим, и направените престъпления, ще остане петно върху страниците на нашата най-нова история. За това трябва да бъдем готови да отговаряме като германците за нацистките престъпления във Втората световна война. Страниците на германската история са написани в Нирнберг. Това е записано в техните христоматии и учебници по история. Нашата най-нова история няма да я напише нито Милошевич, нито нашите генерали, нито министрите, нито черквата, нито партийните лидери, нито войводите, а Хага. И това ще бъде записано в нашите христоматии и учебниците на най-новата ни история. За съжаление, сами си дойдохме до такъв срам. Късно се отдръпнахме. Това не са празни фрази. Това е горчива истина. Защото, човешкият ум трудно може да обхване и разбере какво е правено на бойните поля във войната от 1991-1999г. И в какъв обем. Затова е създаден Трибунала в Хага за направените престъпления в бивша Югославия. Да се измери точно “приноса” в престъпленията. Според този принос, независимо от желанията на “нашите” и “техните” екстремисти, да се разпредели тежестта на отговорността, колкото и да се съпротивляват “нашите” и “техните” и колкото и да са недоволни. Това е закон от който не може да се избяга. За това е трябвало да се мисли на време. “Ако акъла при кадията беше като до кадията, нямаше да ходим при кадията”, казва народната поговорка.

**Раде Вукосав,
Хелсиншка повеля 1/2004**

“Заедно за толеранция” – или – “Търпение му е майката”!

Първата коалиция на малцинствените партии “Заедно за толеранция Чанак – Каса - Ляич” която на последните парламентарни избори направи опит да влезне в сръбския парламент, претърпя поражение. Независимо от това, че в сегашната сръбска скупщина има може би най-много депутати принадлежащи към малцинствата, а от българското малцинство даже трима, малцинствените проблеми никога не са били по-лошо поставени за решаване. При съществуващото разпределение на политическите сили в Парламента и огромните проблеми на сръбското общество, проблемите на малцинствата пак щяха да останат

последни за решаване,

дори и да беше прескочена петпроцентовата бариера.

Начинът, по който бяха създавани тнр. Национални съвети за малцинствата, разкри един много тревожен процес в Сърбия – подкупване на малцинствените политически лидери с влиятелни постове от страна на централната власт. По този начин те загубиха доверието на ония които поне частично имат малцинствено съзнание. Ония пък, които предпочетоха да влезнат в парламента чрез сръбските партии ДСС, СРС, ДС, СПО явно нямат национално самочувствие и на тях не може да се разчита при решаването на малцинствените проблеми, което означава, че те още за дълго ще останат нерешени, а с тях и членството на Сърбия и Черна гора в Европейския съюз.

Самата коалиция “Заедно за толеранция Чанак – Каса – Ляич” още в самото начало беше поставена

на боси крака.

Йожеф Каса и Ненад Чанак които трябваше да изнесат тежестта на предизборната кампания, изведнъж като че ли се отдръпнаха, пък и досегашното им участие във властта вече достатъчно ги е компрометирало. Министърът за малцинствата и етническите общности Расим Ляич в предишния мандат също натрупа достатъчно пасиви за да не го гласуват дори неговите бошнаци в Санджак. Освен това, редица други неизвестни, още в самото начало, породиха съмнение, че

в тази коалиция има нещо гнило,

което дори и в една нормална демократична страна трудно може да убегне от вниманието на хората. В Сърбия, която е пренапрегната от национализъм, подозрение и ксенофобия към малцинствата това още по-трудно може да се скрие. Вътре в коалицията, партиите на малките малцинства изпаднаха в неравноправно положение към големите. На тях се паднаха много по-малко средства за предизборна кампания защото ръководството на коалицията и не очакваше от тях кой знае колко.

Високият избирателен ценз от 5% накара малцинствените лидери да правят безпринципни коалиции – само за избори. Проблемите на малцинствата в Сърбия са толкова разнородни, има толкова различни политически програми и концепции за тяхното решаване, че е просто невъзможно всичко това да се подведе под общ знаменател и да се набути в една коалиция. Да не говорим за това, че по времето на режима на Милошевич, пък и сега, малцинствата са толкова разделени и противопоставени отвътре, че дори и там където все още им работи съзнанието за малцинствена принадлежност е почти невъзможно да се групират около единствена платформа.

За малко по-проницателните, куковичето яйце беше заложено още в самото наименование “Заедно за толеранция”. Истинското значение на английската дума

tolerance е – търпимост, поносимост, допустимост.

Което означава, че тази коалиция по-скоро е била създадена с цел да понася и търпи политиката на мнозинството към малцинствата, или, което е още по-вероятно, да бъде проводник на тази политика, отколкото да изрази и реализира демократичната воля на малцинствата в държавната

власт, което в крайна сметка да доведе до промени гарантиращи всеотрасловото им материално, политическо и културно развитие.

Отделно от всичко това, сръбското общество днес, с всичката си националистическа обремененост, трудно може да се постави по-различно и с нужното уважение към проблемите на малцинствата.

В крайна сметка, централната власт и лидерите на сръбските националистически партии могат да бъдат доволни. Малцинствата определено са губещите.

Подхвърлянето на нереални кандидат-депутатски места беше мухоловката на която се изловиха малцинствените лидери подмамени от големите депутатски заплати. Оказа се обаче, че всичко това имаше своето отражение сред избирателите и резултатите се оказаха печални. “Реформираното” ръководство на ДСБЮ, както го нарече неговият председател Йовица Костов по време на предизборната кампания, явно не е разсъждавало по тия проблеми преди да пристъпи към коалицията, нито пък си е извлекло поука от предишните горчиви опити с коалициите ДЕПОС, “Заедно” и ДОС. Не е взело предвид и факта, че демократичните процеси в Сърбия днес все още се контролират от явните и

сенчестите центрове

на Държавна сигурност. Вероятно не е разсъждавало и по въпроса какво може да направи в парламента една такава малцинствена коалиция при сегашната конфигурация на националистическите сили. Така че единственото предположение за лековатото приподписване под споразумението за коалицията, е била не толкова реалната предпоставка, че може да се направи каквото и да било в полза на малцинството, а просто да се направи опит да се влезне в сръбския парламент, ако не за друго – то поне за депутатската заплата. Кое то си е било абсолютно нереалистично.

Сръбските политически партии в Босилеград си имат достатъчно доверени членове – еничери които играят

по тяхната свирка

и които както в случаят с ДСС и СРС винаги могат да бъдат назначени за депутати по партийна линия. По този начин те винаги могат да ги показват пред международната общност в стил – вижте ни колко сме демократични и национално толерантни, а от друга страна винаги могат да ги държат за езика.

Така, в сравнение с времето на Милошевич, сега е създаден един по-фин и ефикасен механизъм в който няма бруталност, но затова пък е не по-малко ефикасен. Старата политика на потискане и асимилацията на малцинствата продължава и в новите демократични условия.

Иван Николов

Националният съвет на българското малцинство се дави

Вестник “Братство” от 30. януари 2004г. в статията на първата страница “Досега само обещания”, след редица наивно-оптимистични статии и изказвания за Националния съвет на българското малцинство през изминалата година,

най-после се пресрама

да си признае, че този съвет “още не е провел нито едно заседание”.
Всъщност, истинската картина е много по-мрачна.

Според статията, “От учредяването на Националния съвет на българското малцинство измина доста време, а той все още не е провел нито едно заседание. Като основна причина за това председателят на Националния съвет д-р Ангел Йосифов посочва факта, че много проблеми все още не са решени, преди всичко финансовите... въпреки обещанията, че държавата ще осигури средства, досега не са отпуснати

никакви пари...

Всъщност не се знае кой ще даде пари поне за началото на работата на НС, а след това чрез реализация на различни проекти Съветът сам може да си осигурява средства... На 3 и 4 февруари председателят на НС Ангел Йосифов проведе срещи с представители на Агенцията за българите в чужбина, парламента на Р България и МВНР на България, вицепрезидента Ангел Марин, Министерството на образованието и науката, както и с кмета на София г-н Стефан Софийски. Според “Братство” там е говорено за проблемите на българското малцинство с оглед на спазването на правата на малцинството и икономическото му развитие. На 12 и 13 февруари предстои съвещание на представители на НС в Палич край Суботица, където ще се разискват тъкмо проблемите във връзка с финансирането и работата на националните съвети”.

Неотдавна, проф. д-р Петар Ладжевич от Белградския университет пред слушатели в Босилеград в КИЦ-а, в една лекция за малцинствата в Сърбия, нарече националните съвети за малцинствата ;

“куклен театър”.

Според него, тия съвети бяха създадени по Съюзния закон за малцинствата който след разпадането на бившата СРЮ е недействителен. Отделен е въпросът, че дори и по времето когато този закон беше действителен, той не можа да заживее на практика, защото никой не се постара да донесе необходимия пакет закони необходими за неговото прилагане. Всъщност, ставаше дума по-скоро за

политическа декларация

отколкото за закон. Отделен е и въпросът, че тия съвети бяха избрани по недемократичен начин и те никак не отразяват политическата воля на малцинствата, а по-скоро налагат волята на централната власт върху малцинствата. Оставяме настрана и въпросът, че тия национални съвети, според сега вече бившия закон, имаха съвсем ограничени

съвещателни правомощия

и че в най-добрия случай могат да дават мнения и предложения на държавните органи на властта които обаче не са задължителни за никого.

Новото държавно формиране Сърбия и Черна гора не е ратифицирало този закон, а Република Сърбия все още няма закон за малцинствата. По тази причина, Националният съвет на българското малцинство не е държавен орган и той не може да бъде финансиран от държавния бюджет. Намека за

“...реализация на различни проекти”

ясно говори, че някой настоява тези съвети в най-добрия случай да ги превърне в неправителствени организации, които под формата на централни малцинствени културни институции (но под контрола на Белград), да продължат старата политика в новите условия.

Оттук следва логическият извод: ако националните съвети на малцинствата, (по мнението на водещи сръбски правни експерти), са нелегални, а с това и нелегитимни, тогава

в какво качество

председателят на Националния съвет на българското малцинство д-р Ангел Йосифов си “насрочва” срещи на такова високо държавно равнище в България каквито са Народното събрание, Държавната агенция за българите в чужбина, Президентството, Министерството на външните работи и кмета на

София Стефан Софиянски и при това ги оповестява по вестниците придавайки им по този начин официален характер? Ако той е председател на “легална” и “легитимна” държавна институция, орган или каквото вече трябваше да бъде Националният съвет, тогава неговото място е по-скоро в Сръбската скупщина и сръбските министерства от които трябва да търси средства за работа, защото ние, лоялните граждани на Сърбия и Черна гора от български произход,

на нея плащаме данъците си

и съответно тя трябва да реализира правата ни. Ако Сърбия и Черна гора пък не иска да признае правата ни, тогава изцяло трябва да поеме отговорността си за тяхното нарушаване пред международната общност. Но в никакъв случай не бива да допуснем отново да създаваме някакви органи с двойствен характер: та хем ужким да представляват малцинството, хем да са проводници на държавната (асимилационната) политика към малцинствата.

Ако пък д-р Ангел Йосифов е председател на неправителствена организация наречена Национален съвет на българското малцинство, тогава просто трябва да се представи като такъв и да се постави в опозиция на официалната държавна политика.

Всъщност много добре разбирам

глупавото положение

в което изпаднаха всички ония които имаха наивността да се хванат на въдицата която им беше подхвърлена чрез Закона за защита на малцинствата и обещанията за подкрепа на националните съвети. Наивно вярвайки, че демокрацията най-после е дошла и че сега нещата ще потръгнат от само себе си, те се натоваиха с политическа отговорност без да имат реални средства и механизми да направят каквото и да било.

На фона на това което става в Сърбия днес, общото положение на българското малцинство никога

не е било по-лошо,

българските организации по-разединени и противопоставени а интересите му - недефинирани. Това важи и за останалите малцинства в Сърбия.

И така, докато Националният съвет на българското малцинство продължава да се дави, а останалите български организации се боричкат помежду си – в Босилеград и Цариград стопанството пропада, апатията нараства, в обучението на български език няма чувствителен напредък, правата на малцинството се нарушават, България слуша, мълчи, и гледа как българските организации се карат, а българите стават все по-малко и по-малко.

Иван Николов

ДСБЮ – отново на политически кръстопът?

Мнозина искрени привърженици на българската кауза се питат защо Демократичния съюз на българите в Югославия, който оцеля през най-смутното време на режима на Милошевич, изведнъж изпадна в тежка криза и то тъкмо в процеса на демократизация и трансформация на сръбската държава – когато българското малцинство действително се нуждае от

силна национална партия

която настоятелно, но убедително и аргументирано да постави проблемите на българите за решаване пред Сърбия, България и международната общност? Кой има интерес българското малцинство да проспери това удобно време на законодателни и конституционни реформи когато се поставя политическата рамка в която ние българите ще трябва да живеем десетилетия напред? Очевидно е, че само носителите на великосръбската асимилационна политика имат интерес от една

бездействаща, послушна, казионна

българска политическа партия която да не създава проблеми на сръбските политици, докато проблемите на малцинството се увеличават с геометрична прогресия и вече застрашават не само националната му идентичност, но и екзистенцията на населението което все повече се разпилява в различни посоки в търсенето на някакъв по-добър живот.

Повече от ясно е, че един такъв пасивен ДСБЮ какъвто е сега, не работи за интересите на българското малцинство. Но с пасивното си поведение, той определено работи за асимилацията и за интересите на сръбските политически партии които редовно печелят изборите в Босилеград и Цариброд и ефикасно унищожават и това което все още е останало от нас. Там където го няма ДСБЮ, изборите печелят просръбските политически партии които без оглед на идеологическите им определения и без оглед на това, че са съставени от българи – продължават една и съща политика от 1920 година до сега.

Заключението е просто: сръбските (и една част от българските) политици имат нужда от точно такъв пасивен ДСБЮ. На самите лидери на ДСБЮ също им отговаря такава пасивна позиция – никой не им иска отчет, журналистите не ги атакуват, нямат изразени позиции по въпроси касаещи интересите на малцинството, членството се разпилява, а за изборните неуспехи винаги е виновен някой друг. Липсата на пари също допринесе за отслабването на партията. За разлика от местните отбори на сръбските политически партии в Босилеград и Цариброд на които техните политически централи от Белград по време на избори им

наливат значителни суми пари

(срещу лъжлив сръбски патриотизъм), София не смее или не може по този начин да помогне на ДСБЮ. От друга страна, ДСБЮ не успя да се наложи като водеща политическа сила на българското малцинство която да си заслужи нужният респект от страна на Белград с която той да води диалог и да го подкрепи като партия която конструктивно да работи за интеграцията на Сърбия в европейските структури.

Но ако сръбската държава в днешния политически момент и при днешното разпределение на политическите сили, има нужда от пасивен ДСБЮ, българското малцинство изобщо

няма нужда от пасивен ДСБЮ

Той даже е вреден за интересите му.

Да припомним, от Четвъртата национална конференция ДСБЮ излезе с определението да се преустрои като демократична партия – водеща политическа сила на българското малцинство. Съпротивата още тогава беше силна. Към групата която се противопоставяше на реформите в ДСБЮ се придружиха някои вече износени номенклатурчици от Държавна сигурност и по-късно беше създадена Матицата на българите в Сърбия.

Какво после се случи в ДСБЮ? Не че нямаше вътрешно-партиен живот. Когато вече ставаше ясно, че и Съюзна Република Югославия ще се разпадне, членът на Главния съвет Димитър Димитров Треперски предложи Главния съвет на ДСБЮ да излезне публично с Декларация или Меморандум с който да се поиска от международните фактори които се занимават с решаването на югославската криза да преразгледат положението на българското малцинство. Само двама-трима от петнайсетте члена на Главния съвет бяха склонни да го подкрепят. Останалите просто се изплашиха и даже някои се закахиха с оставките си. На тях им беше много по-важно някой да не ги обвини в сепаратизъм, отколкото каква ще бъде съдбата на българското малцинство. Въпреки че реално погледнато, най-опасното време вече беше отминало.

След една година лидерът на ДСБЮ (сега вече починал) Арсо Тодоров си подаде оставка, както сам пишеше в нея, поради служебни задължения. Главния съвет на ДСБЮ тогава на негово място избра Йовица Костов за председател на партията, въпреки че тогава и самият той се колебаеше дали да поеме длъжността. С избирането на Йовица Костов за председател на Главния съвет на ДСБЮ се опразни мястото му на председател на Общинската организация на ДСБЮ в Босилеград. Между двамата кандидати Димитър Димитров Треперски и Миле Ненов беше избран вторият. Тогава преобладава тезата, че с неговото избиране партията ще спечели – всички политически противници на

“Треперците и КИЦ-а” щели да се включат в ДСБЮ! Времето показва точно обратното – не само че никой не се включи, но се разочароваха и разпиляха и тия които вече бяха членове. На последното заседание на Главния съвет на ДСБЮ се взеха важни решения за осъвременяване на политическата програма на ДСБЮ, включително и за изменение на името на партията което е вече анахронно след изчезването на Югославия, за промени в стратегията и тактиката на политическата борба. Тогава се очерта и следващото разслоение в ДСБЮ – появи се

тезата за автономия

на българското малцинство като политическа цел и начин на решаване на проблемите. Отново се появи колебание, и след една година относително добра активност, от преди една година ДСБЮ отново изпадна в пасивност – най-голямата си досега. Най-напред се обтегнаха отношенията между КИЦ “Цариброд” в Босилеград и лидерът Йовица Костов. Поводът беше банален, (работно място в КИЦ-а), но по-късното развитие на нещата показва, че става дума за

две различни концепции.

Едната, която заговаряше тезата за автономия като европейски и съвременен начин за трайно решаване на проблемите на българското малцинство, и другата която е привърженик на старата програма на ДСБЮ която вече 13 години оплаква печалното положение на малцинството и изброява проблемите без да е наясно за политическите и юридическите механизми за тяхното решаване. Първият сблъсък между тези две концепции завърши с прословутото изключване на Иван Николов и Радко Стоянчов от Общинската организация на ДСБЮ. От тогава ДСБЮ се пасивизира и прие характерните черти на лидера му. Главният съвет на ДСБЮ не е заседавал повече от две години, а общинската организация на ДСБЮ от няколко месеца насам.

Кръгът около КИЦ-а продължи да работи със същата си ориентация, а ръководството на ДСБЮ се приближи към Матицата на българите в Сърбия и сякаш малко се отклони вляво. След една година тихо и подмолно противоборство, Йовица Костов изведнъж излезе със съобщение, че се е приподписал под споразумението “Коалиция за толеранция – Чанак – Каса – Ляич”. Първите няколко дни това изглеждаше привлекателно, но твърде скоро стана ясно, че това е поредната лъжа за наивници. И че парламентарно представените политически сили все още не разчитат с малцинствата като политически партньор.

Коалицията приключи с провал

не можейки да прескочи петпроцентовата бариера. Но дори и да я беше прескочила в сегашната политическа конфигурация – резултатът пак щеше да бъде същия.

За да замаже изборния си неуспех, (в Босилеград коалицията спечели само 285 гласа), Йовица Костов излезе със съобщение по кабелната телевизия в което като главна причина за изборния си неуспех посочи някои критични становища в предишния брой на “Бюлетина”!?

Изнервени от надутото и пренебрежително отношение на лидерите си, група от 20 членове на Общинската организация на ДСБЮ в Босилеград поискаха от председателите Йовица Костов и Миле Ненов в срок от 5 дни да свикат заседание на което да дадат отчет пред членството си. Заседанието не беше свикано и след месец и половина. Последва второ инициативно заседание на което 14 члена решиха да свикат заседание на Общинската организация на което да бъдат поканени Йовица Костов и Миле Ненов. Заседанието беше проведено на 06. 02. 2004г. Йовица Костов и Миле Ненов отново отказаха да дойдат. Тогава просто беше избрано ново ръководство на общинската организация. До момента на затварянето на този “Бюлетин” Йовица Костов и Миле Ненов отказват да предадат печатите и архива на Общинската организация. Йовица Костов дори отказа да приеме писмото с което новото ръководство го осведомява за настаналата ситуация. Лидер който не уважава членството си,

вече е паднал лидер.

Какво предстои от тук нататък? Дали ДСБЮ ще успее да преодолее кризата си и пак да дръпне напред в интерес на малцинството, или просто ще се разпадне разяден от нездрави лидерски амбиции които работят в полза на политиката която отдавна ни е обрекла на изчезване?

Параноята на някои сегашни ръководители на ДСБЮ може би най-добре отразяват откъсите от някои изказвания в книгата за гости на сайта www.rokrajnini.sjb.net/, подържан от Българският национален съюз “Радикали” на който освен някои други неща за Западните покрайнини е сложен и “Бюлетина”. Хвърляйки огън и жупел срещу КИЦ-а и “Треперците” в едно писмо подписано със Стоян С. пише:

“Авторите на “Бюлетина” работят или за да задоволят комплексите си, или за да прибират парички от спонсори и от сръбската полиция. Във всеки случай са си провокатори. Целта е да отблъснат босилеградчани от българската кауза, като я представят за екстремистка и кауза на далавераджии, каквато е мразената от босилеградчани групичка около КИЦ в Б-д.”

И другият: “...Но знаете ли на какви хора правите пропаганда с издаването на он-лайн билтена на И. Николов и Треперците. Аз съм от Босилеград и добро ги познавам. Знае се че те са хора на сръпските служби и че под маската на “големи булгари” провокират хората кои се чувстват булгари и докладват на сръпската полиция. Как си мислите че сръбите не ги закачат и ги оставят спокойно да си живеят след таква екстремни изявления в билтена.

Щото им е в полза да се знае че бълг. малцинство е екстремно и работи срещу сръпската държава. От друга страна сръпската полиция хапси и дава на съд хората които са пеели български песни в своя дом.

Знаете ли колко други хора са платили с живота или са без работа само за това че са изявили че са булгари, тъй като сръбите лесно не прощават. А Треперците се занимават с контрабанда чрез сръпската митница спокойно. Мислите ли си ако не са техни хора, че така ще ги пускат”. подпис: Павле. www.pavle@home.co.yu

Беглият поглед върху тия познати неграмотни редове разкрива истинската същност на човека който действително беше съден преди няколко години дали за пеене на български песни, или за нарушаване на обществения ред и мир в пияно състояние и обида на полицаите, вече не си спомням. Но именно КИЦ-а и Треперците бяха в основата на изграждането на кабелната телевизия “Кодал” в Босилеград благодарение на която българите от Босилеград днес гледат седем български ТВ канала. И които изгърпяха огромни натисци – най-много от собствените си предатели. Известен ми е отбранителния психологически механизъм – прикриване на собствената вина и отговорност като се опетняват другите.

Що се отнася до “екстремните” изявления, (ако изобщо има такива), интересното в случая е, че заради тях вече не реагира нито “сръбската полиция”, нито журналистите, нито политиците, нито хората, а само някои дребни душици които все още треперят от страх – страх за който днес няма никаква основателна причина освен нечиста съвест и лична слабост.

Иван Николов

Защо вестник Братство не се чете ?

Статията “Кръста извади Йовчев” подписана с П.Л.Р. във в-к “Братство” от 23 януари 2004г. ме провокира да ви отправя това реагиране. Смятам, че информацията не отразява точно това което през последните три години става на Богоявление при ваденето на кръста от реката в Босилеград.

Без да си приписвам никакви заслуги, искам да спомена, че преди няколко години бях сред малцината ентузиаста които с помощта на Държавната агенция за българите в чужбина, Светия синод на Българската православна църква и Софийската семинария, възстановихме старата християнска традиция на Богоявление в Босилеград да се вади кръста от реката. Което никак не беше лесно и заради което аз и моето семейство, както и още някои други хора все още сме обект на специално внимание от страна на държавната власт. До тогава, кръстът се къпеше по сръбски

обичай в черквата в Босилеград – в специален казан, подарък на босилеградската черква от шефа на отдела на Държавна сигурност в Босилеград Драгиша Анжелкович.

Така постепенно ваденето на кръста от реката в Босилеград на Богоявление стана традиция. За съжаление, от три години насам забелязвам как тази традиция се използва като повод за партийна промоция и демонстрация на познатия “сръбски” патриотизъм на тукашният председател на ДСС, кмет на Босилеград и сега депутат в сръбската Скубщина Владимир Захари(й)ев. Тържествената литургия даже не може да се чуе от мощните звучни уредби от които гърми съвсем непристойна за християнския празник чалга, а тази година освен звучните уредби, кметът Владимир Захари(й)ев се беше постарал да доведе и група музиканти, които направо заглушиха литургията на свещеника. Древната църковна християнска традиция се превърна в демонстрация на класически сръбски бабаитлък с който новонагласеният депутат Владимир Захари(й)ев прослави изкачването си до Скубщината.

Освен това се знае, че в изваждането на кръста могат да участват само ония които имат мъжеството през януари да се съблекат по бански и да скочат във водата. В Босилеград обаче тази година не беше така. От петнадесетината които се хвърлиха в реката, поне десетина си бяха облечени!? И миналата и тази година предупредих свещеника Бобан Илич, че не е редно такъв древен църковен християнски обичай да се изражда в такава неприлична, комерсиална, политическа и незнам каква ли не още манифестация. Свещеникът обаче свива рамене и явно дума не смее да каже на кмета.

Но и това не е всичко. Откакто Владимир Захари(й)ев яхна общината, честването на “Сръбската нова година” в Босилеград се превърна в класическа сръбска националистическа истерия. Заедно със “сръбският” си колега, (от Божица), лидер на радикалите Иван Алексов, нашата традиционна Василица се превърна в непоносима неразбория от оглушителна сръбска чалга, пиратки и пианство до припадане.

Като знам какво ставаше през изминалите десетина години в бивша Югославия, тази застрашителна демонстрация на великосръбски национализъм в един град с 99% българско население какъвто е Босилеград, според мен е много тревожно нещо и не вещае нищо добро.

Питам се, ако наистината църквата е отделена от държавата, защо църковните власти във Вранската епархия не се противопоставят против това изопачаване и унижаване на обичая.

Димитър Димитров – Треперски
ул. Рисовица № 5

Размисли и страсти

Пише: Александра Димитрова

Вглеждайки се в света в който живеем, непрекъснато борейки се за социално-икономическото и духовното ни преуспяване, все повече изпитваме нужда да се борим с цялата тази неопределеност, наречена бъдещето ни, но като че ли не ни достигат силите да отправим свръхконтекстовите си, дори конкретните послания сътворяващи комуникативния процес. Въпреки прословутата лекота с която протичат комуникативните процеси, а именно комуникаторът (масмедиите), средствата за комуникация, (ефир, радио вълни, преса) реципиент (аудиторията, читателите) най-важната роля в процеса има комуникаторът (журналистът).

Смятам, че силата на медиите и журналистиката като краен продукт непрекъснато доказват своето реално функциониране в бита и съдбата на хората. Не напразно представители на четвъртата власт са журналистите! Но нека не се лъжем, не всеки може да бъде журналист, (с това твърдение се съгласяваме всеки път, ежедневно дори, стига да включим телевизора си на ефира на ТВ “Кодал” или радио вълните на радио “Босилеград”). С професионализма на колегите си няма да се захващам, стига ми да им “припомня” едни от най-съществените правила на съвременния журнализъм.

1. Журналистът е носител на изключително голяма социална отговорност; тъй като е изразител на обществено мнение и източник за формирането на това мнение. Свръхцел на новинарството

не е да отговорим на класическата формула на Ласуел – кой, кога, къде, какво, как! Най-силният въпрос е **защо**, да речем, нещо се е случило или нещо не се е случило?!

2. Журналистът – анализатор притежава **силна страст** която поглъща, за да реализира своето изследване. Това означава, че трябва да е настойчив, готов да действа в нестандартни ситуации, борбен в отстояването на истината и не на последно място с добро професионално и личностно самочувствие. Макар че, тук трябва да се внимава, не бива да се отива в крайности, (обхващане от грандомански страсти за величие!)
3. Журналистът освен да реагира професионално и почтено на социалните проблеми се захваща и със задачите да изобличава ретроградното, антисоциално, антидемократичното!!!
4. Истинският журналист се нагърбва с предизвикателството на коментара. Коментирането на актуални и обществено значими теми е първия признак на истинския професионализъм. Коментарът от своя страна трябва да изпълнява редица условия, за да тежи, да е респектиращ – изчистен от сухото сглобяване на факти от явната тенденциозност, баналности, тривиалности и клишета. Притежаването на дори едно от тези условия, крие риска от така известната повърхностност.
5. Добрите журналисти в името на яснотата и разбираемостта на фактите се служат с **интерпретацията** слагайки отразените събития в рамките на исторически контекст, (т.е. да се обясни зараждането на проблема в миналото, причините, как се е развивал до момента на събитието). Като се има предвид, че прагът на знания на читатели, зрители, слушатели е различен, а в нашия случай по-скоро нисък, (вследствие на недостига на истински познания в училище в случаи на събития свързани с историческото ни самосъзнание и култура, необходимостта от “връщането назад” (ретроспекцията) е от изключително значение.
6. Журналистът е журналист, когато съумее да степенува социалната значимост на темите. Това са темите, които емоционално ангажират мас-аудиторията и имат обективни потребности от мнения. Тук журналистът зове на помощ аналитичното интервю, което слага акцент върху личната гледна точка и **аргументацията на интервюиращия**. Тогав журналистът полага допълнителни усилия да се организира **ток-шоу**, т.е. да се организира по най-добрия начин решаването на проблемите от социалното обкръжение и да се назоват източниците на напрежението. Ток-шоуто е необходимия “площад” в малкото градче, както го нарича един американски критик където се разисква всичко вълнуващо хората, но се и задават трудните въпроси към властите в обществото. Чрез умело прехвърляне на “топката” между гостите водещият целенасочено организира разговора, набляга на познавателните акценти и умело кара гостите да отидат до изводите и обобщенията, поуките. Телевизията, за разлика от радиото, има преимуществото да представи ток-шоуто. (Телевизия “Кодал” все още не събира смелост да засегне дълбоките язви на обществото, да предизвика обществено-гражданска реакция по редица висящи социални въпроси. Непосилна да откликва реактивно, бързо и точно на истинските интереси на мас-потребителите, тя прави възможно най-едноставния избор да прави простички игри за забавление – поднасяйки ни музикални поздрави при които от своя страна има разминаване между текст на чужд език и музикално изпълнение наше, родно). И все пак, да правиш сериозна, отговорна журналистика не е за всеки, пък е и въпрос на доблест и морал, лесно е да показваш чака-рака, да приемеш хората и събитията еднозначно – работата е там да се накара реципиента да се замисли. Нещата не са черно-бели. Истината понякога не е само една!

Спирам да наброявам, видно е какво опасно “оръжие” има в ръцете си журналистът, видна е и нуждата журналистът да притежава добре развито въображение, да наблюдава, да съпреживява ставащото около него, т.е. притежава качеството емпатия, да е зряла, образована личност, с чувство за отговорност и разбиране на огромната социална роля, която му е отредена да играе, психически устойчив, напорист и находчив, непринуден.

Единствено с много усилия и професионална обиграност журналистиката е в състояние да се превърне в критик на социалните недъзи!

Размисли и страсти

Пише: Александра Димитрова

Вглеждайки се в света в който живеем, непрекъснато борейки се за социално-икономическото и духовното ни преуспяване, все повече изпитваме нужда да се борим с цялата тази неопределеност, наречена бъдещето ни, но като че ли не ни достигат силите да отправим свръхконтекстовите си, дори конкретните послания сътворяващи комуникативния процес. Въпреки прословутата лекота с която протичат комуникативните процеси, а именно комуникаторът (масмедиите), средствата за комуникация, (ефир, радио вълни, преса) реципиент (аудиторията, читателите) най-важната роля в процеса има комуникаторът (журналистът).

Смятам, че силата на медиите и журналистиката като краен продукт непрекъснато доказват своето реално функциониране в бита и съдбата на хората. Не напразно представители на четвъртата власт са журналистите! Но нека не се лъжем, не всеки може да бъде журналист, (с това твърдение се съгласяваме всеки път, ежедневно дори, стига да включим телевизора си на ефира на ТВ “Кодал” или радио вълните на радио “Босилеград”). С професионализма на колегите си няма да се захващам, стига ми да им “припомня” едни от най-съществените правила на съвременния журнализъм.

7. Журналистът е носител на изключително голяма социална отговорност; тъй като е изразител на обществено мнение и източник за формирането на това мнение. Свърхцел на новинарството не е да отговорим на класическата формула на Ласуел – кой, кога, къде, какво, как! Най-силният въпрос е **защо**, да речем, нещо се е случило или нещо не се е случило?!
8. Журналистът – анализатор притежава **силна страст** която поглъща, за да реализира своето изследване. Това означава, че трябва да е настойчив, готов да действа в нестандартни ситуации, борбен в отстояването на истината и не на последно място с добро професионално и личностно самочувствие. Макар че, тук трябва да се внимава, не бива да се отива в крайности, (обхващане от грандомански страсти за величие!)
9. Журналистът освен да реагира професионално и почтено на социалните проблеми се захваща и със задачите да изобличава ретроградното, антисоциално, антидемократичното!!!
10. Истинският журналист се нагърбва с предизвикателството на коментара. Коментирането на актуални и обществено значими теми е първия признак на истинския професионализъм. Коментарът от своя страна трябва да изпълнява редица условия, за да тежи, да е респектиращ – изчистен от сухото сглобяване на факти от явната тенденциозност, баналности, тривиалности и клишета. Притежаването на дори едно от тези условия, крие риска от така известната повърхностност.
11. Добрите журналисти в името на яснотата и разбираемостта на фактите се служат с **интерпретацията** слагайки отразените събития в рамките на исторически контекст, (т.е. да се обясни зараждането на проблема в миналото, причините, как се е развивал до момента на събитието). Като се има предвид, че прагът на знания на читатели, зрители, слушатели е различен, а в нашия случай по-скоро нисък, (вследствие на недостига на истински познания в училище в случаи на събития свързани с историческото ни самосъзнание и култура, необходимостта от “връщането назад” (ретроспекцията) е от изключително значение.
12. Журналистът е журналист, когато съумее да степенува социалната значимост на темите. Това са темите, които емоционално ангажират мас-аудиторията и имат обективни потребности от мнения. Тук журналистът зове на помощ аналитичното интервю, което слага акцент върху личната гледна точка и **аргументацията на интервюиращия**. Тогава журналистът полага допълнителни усилия да се организира **ток-шоу**, т.е. да се организира по най-добрия начин решаването на проблемите от социалното обкръжение и да се назоват източниците на напрежението. Ток-шоуто е необходимия “площад” в малкото градче, както го нарича един американски критик където се разисква всичко вълнуващо хората, но се и задават трудните въпроси към властите в обществото. Чрез умело прехвърляне на “топката” между гостите водещият целенасочено организира разговора, наблюдава на познавателните акценти и умело кара гостите да отидат до изводите и обобщенията, поуките. Телевизията, за разлика от радиото, има преимущество да представи ток-шоуто. (Телевизия “Кодал” все още не събира смелост да засегне дълбоките язви на обществото, да предизвика обществено-гражданска

реакция по редица висящи социални въпроси. Непосилна да откликва реактивно, бързо и точно на истинските интереси на мас-потребителите, тя прави възможно най-едноставния избор да прави простички игри за забавление – поднасяйки ни музикални поздравии при които от своя страна има разминаване между текст на чужд език и музикално изпълнение наше, родно). И все пак, да правиш сериозна, отговорна журналистика не е за всеки, пък е и въпрос на доблест и морал, лесно е да показваш чака-рака, да приемеш хората и събитията еднозначно – работата е там да се накара реципиента да се замисли. Нещата не са черно-бели. Истината понякога не е само една!

Спирам да наброявам, видно е какво опасно “оръжие” има в ръцете си журналистът, видна е и нуждата журналистът да притежава добре развито въображение, да наблюдава, да съпреживява ставащото около него, т.е. притежава качеството емпатия, да е зряла, образована личност, с чувство за отговорност и разбиране на огромната социална роля, която му е отредена да играе, психически устойчив, напорист и находчив, непринуден.

Единствено с много усилия и професионална обиграност журналистиката е в състояние да се превърне в критик на социалните недъзи!

Царят дава, пъдарят не дава!

Неотдавна в редакцията на “Бюлетина” постъпи писмо от нашата сънародничка г-жа Зоя Велева Петрова от град Кюстендил, ул. “Капитан Петко Войвода” № 5, в което тя описва перипетиите си с полицията в Босилеград и Враня, Общинският съд за нарушения в Босилеград и второстепенният съд за нарушения в Лесковац. Въпреки че писмото е солидно подплатено със седем документа, човек трудно може да разбере в какво се е провинила г-жа Зоя Велева Петрова, и в какво не е, и кой в случая е правосъден, а кой изпълнителен орган на властта в Босилеград.

Г-жа Зоя Велева Петрова пише следното:

“На 25. 11. 2003г. пътувах с колата си от ГПП – Олтоманци към Босилеград, Сърбия и Черна гора. При влизането в Босилеград ме спряха двама полицаи и двама цивилни. Почнаха да проверяват какво карам в колата. В колата имах 20 бутилки от 0,7л., “Мастика” предназначени за мои познати в Босилеград. За мастиката не ми потърсиха документи, но ми казаха да ги придружа до полицията в Босилеград. Там ми взеха мастиката, а от там ме закараха в съда. В съда ме глобиха с 3 000 динара, които взех на заем от приятели защото нямах толкова динари, а бях принудена да ги дам защото иначе ме чакаше затвор. Освен паричната глоба съдът ми наложи защитна мярка – одстраняване от територията на Сърбия и Черна гора за една година. В съда бях лишена от адвокат и преводач.

На 28. 11. 2003г. обжалвах решението при второстепенният съд за нарушения в Лесковац срещу наложената ми забрана за влизане в СЧГ. На 03. 12. 2003г. второстепенният съд в Лесковац отмени наложената ми забрана. Решението на съда в Лесковац е окончателно, без право на обжалване.

Същевременно, органите на Министерството на вътрешните работи от Враня отказват да изпълнят решението на съда в Лесковац и не искат да ми отменят забраната. С решение на Министерството на вътрешните работи, Управление гранична полиция за чужденци и управителни работи от 22. 12. 2003г. началника на управлението Синиша Гърбич, отхвърля моята жалба и решава, че Общинският съд в Босилеград е постъпил правилно, съобразно закона. И това решение е окончателно, без право на обжалване?!

Значи, полицията ме изгонва от СЧГ въз основа на решението на Общинският съд за нарушения в Босилеград, но отказва да отмени забраната след като Втората инстанция в Лесковац преиначава решението?! Кой орган трябва да реши моя случай? Как е възможно за едно и също нещо, въз основа на едни и същи установени факти, въз основа на един и същ закон, да решават два различни органа и да донесат две различни решения?

Напомням, че на 20. 11. 2003г. ми беше връчена призовка от съда във Враня по делото срещу бивш полицаи от Босилеград. След пет дни ми сложиха забрана за влизане в Сърбия и Черна гора. Питам се, дали някой не се опасяваше от моите свидетелски показания и реши да ме изгони от Сърбия и Черна гора за да не кажа нещо от което той се опасява?

Накрая, аз не мога да разбера дали съдът в Сърбия и Черна гора е правосъдна власт, а полицията изпълнителна, или както в моя случай, полицията може да бъде и едното и другото, т.е. да не прилага решението на съда, а сама да съди. Питам се също така, дали в Босилеград са решени всички други проблеми и държавните органи там нямат други задачи освен да изгонват българските граждани които единствени идват в Босилеград?

След като изнесох целият проблем, прилагам всички документи и решения с молба за Вашето съдействие в решаването на моя случай.”

Зоя Велева Петрова

Реагиране пред КТ “Кодал”

Уважаеми зрители!

По повод изявлението на Председателя на ДСБЮ Йовица Костов по ТВ “Кодал” в което КИЦ-а и списанието “Бюлетин” бяха обвинени за слабите изборни резултати на Коалицията “Заедно за толеранция Чанак – Каса – Ляич” в Босилеград, заявявам следното:

Изявлението на Йовица Костов е неуспешен опит да прехвърли вината за провала на изборите върху КИЦ-а, да прикрие собствената си отговорност за натрупаните проблеми в ДСБЮ и да избегне своята политическа отговорност пред малцинството и членството си.

Опитът на Йовица Костов да оправдае провала на изборите с някои критични становища изнесени в “Бюлетина” е недостойно поведение за един демократ. Всички демократични политици знаят, че медиите служат да критикуват политиците, а политиците – да се съобразяват с тях. Впрочем, ако КИЦ-а и “Бюлетина” са виновни за провала на коалицията в Босилеград, тогава кой е виновен за провала й Санджак и Войводина? Истината е, че “Заедно за толеранция” беше една безпринципна, изнудена коалиция от малцинствени карьеристи които искаха на всяка цена да станат депутати, без да знаят как и какво ще правят в Парламента при сегашното разпределение на политическите сили. Ето защо, решението да се пристъпи към “Заедно за толеранция” трябваше много внимателно да се анализира преди да се потпише. Йовица Костов сам подписа споразумението, без да има съгласието на цялото си членство и сам трябва да поеме отговорността си за провала. Още повече, той отказа да разгледа иска на 21 члена на ДСБЮ които поискаха да се свика заседание на което да се обясни защо и под какви условия е пристъпено към коалицията.

Точно е, че изборните резултати можеха да бъдат много по-добри ако КИЦ-а се беше включил в кампанията. Но Йовица Костов сам се отказа от помощта на КИЦ-а. Неговата теза беше, че хората масово ще гласуват за ДСБЮ ако КИЦ и някои членове бъдат отстранени от ДСБЮ. Сега не му остава нищо друго, освен лично да поеме отговорността за провала си.

Не е вярно, че КИЦ-а е водил негативна кампания против “Заедно за толеранция”. КИЦ-а просто се въздържа да помага на изборите защото Йовица Костов не позволи това.

Жалко е, че Йовица Костов с нито една дума не изрази тревога от радикализацията на Сърбия, и за опасностите които тя носи със себе си. За него най-голямата опасност идва от КИЦ-а и “Бюлетина” които вече пет години работят за създаване на демократичен климат и политически предпоставки за решаване на проблемите на българското малцинство, а не от поражението на демократичните сили и завръщането на великосръбския национализъм в Сърбия.

Йовица Костов нарече тезата за автономия на малцинството “утопична”. Ако се беше потрудил да изучи как са решени проблемите на малцинствата в демократичните европейски държави – щеше сам да се убеди, че тази теза не е “утопична”, а единствено възможна за решаване на проблемите на малцинството. Но тезата за “коалицията” определено се показва като утопична.

Именно заради това чувстваткич че губи подкрепата на членството си, Йовица Костов се опитва с патетични съобщения по телевизията да сваля отговорността върху други, вместо да свика заседание на ДСБЮ на което по демократичен начин да се обсъди положението на българското малцинство в новите условия след разпадането на Югославия и да се създаде съответна политическа стратегия.

Иван Николов

Езикът на дипломацията е неразбираем (за простосмъртните)

До г-н Иван Николов, редактор “Бюлетин”
Белград 06. януари 2004г.

Уважаеми г-н Николов,

С недоумение прочетох текста на г-жа Зденка Тодорова, публикуван в бр. 34/2003г. на Бюлетина на КИЦ БМ “Цариброд”. В него се намира и следния пасаж:

“Както езикът на дипломацията е неразбираем за много хора, така за много българи в Западните покрайнини остана неразбираем начинът, по който на 12 май т.г. в Босилеград бе организирано нещо като научна конференция по повод 60-годишнината от смъртта на поета Емануил Попдимитров под режисурата на българския посланик в Белград Яни Милчаков. Според прочетеното в “Бюлетина” на КИЦ в Босилеград и чуто от възмутени босилеградчани, от страх да не се политизира срещата, организаторът и домакините от босилеградското кметство решили да премълчат голяма част от многостранните изяви на Емануил Попдимитров и специално правозащитната му дейност в подкрепа на българите в Западните покрайнини. За сръбската чалга, която след това се вихрила на тържествената вечеря в чест на посланика, може би не си струва да пишем, за да не петним името на Емануил Попдимитров. Странно е защо на научната конференция не са били поканени онези хора от България и Западните покрайнини, които в продължение на години писаха и организираха литературни вечери за Емануил Попдимитров в София и Босилеград и подчертаха значението му за българската национална кауза в годините след Ньойския договор. Може би за да не дразнят с изказванията си сръбската страна. Защо му е тогава на посланика тази конференция!?”

По никакъв начин не бих реагирал, ако конкуриращите се в него неосведоменост и тенденциозност засягаха само моето име и моята инициатива да бъде почетена паметта на големия български поет и син на Босилеградския край Емануил Попдимитров. Г-жа Тодорова обаче твърде лековато си позволява да нарича “нещо като научна конференция” присъствието в Босилеград и докладите на най-изтъкнати български литературоведи. Сред тях беше и носителят на Хердерова награда проф. Никола Георгиев – учен със световна известност и истински морален авторитет за няколко поколения български хуманитаристи. Дори ако г-жа Тодорова беше използвала като информация за сесията само публикуването в българската преса – тук искам да изтъкна изключителния репортаж на Бойко Ламбовски във в-к “Сега”, отзивът на М. Кирова в “Култура” и др. – би могла да получи доста върна представа за това, какво в действителност се е говорило на 16 май в Босилеград. Признавам със съжаление, че библиографски не са ми известни изследвания на г-жа Зденка Тодорова върху Емануил Попдимитров или литературни вечери, организирани от нея в негова чест, за каквито тя споменава. Бих ѝ благодарил искрено, ако прояви любезността да ми ги посочи. Що се отнася до скромните следи на моите занимания с неговата лирика и естетика – те са отпреди 15 години и могат да се прочетат в книгата ми “Стих и поезия” /С., Изд. “Просвета”, 1990, с. 76; 79; 89; 93; 106/7. Постоянното пребиваване на г-жа Тодорова в София и достъпността на книгата в библиотеките улесняват евентуалния интерес.

Пред твърдението на г-жа Тодорова, според която “от страх да не се политизира срещата, организаторът и домакините от босилеградското кметство решили да премълчат голяма част от многостранните изяви на Емануил Попдимитров. И специално правозащитната му дейност в подкрепа на българите в Западните покрайнини”, аз бих искал да Ви попитам:

Вие който присъствахте на сесията, спомняте ли си следващите два откъса от моя встъпителен доклад? (Той е записан на магнетофон и публикуван наскоро след сесията).

Ще цитирам дословно:

...Като човек, българин, гражданин, поет и европейски по дух хуманитарен интелектуалец Емануил Попдимитров е опознал и изпитал границите във възможно най-болезнените им въздействия.

Изпитал е внезапно падналата междудържавна граница, която разделя родния му двор между две крайно враждебни тогава страни. Изпитал е границите, очертани от залповете, кръвта и фронтните окопи, където той се озовава в знаменателната роля на военен преводач – полиглот. Границата, прекосявана само от светулки, пчели и лястовички, границата с просветващи отгатык овчарски огньове, с мълчаливите жестове за поздрав на разделените от нея хора с сред трайните поетични и по човешки трогващи теми в неговата лирика/.../

Емануил Попдимитров трябва да бъде достойно почетен и в историята на българската обществена дипломатия. Помни се, че той – тихият, затворен, фин и деликатен университетски човек, поетът-символист, изследователят на стиловата ритмика, “бергсонианецът” – идеалист с непрактични духовни занимания – все качества, които в идеологизираните оценъчни категории на един не чак толкова отдавнашен литературоведски стил на теоретизиране и санкции означаваха – “самоцелен естетизъм”, “кула от слонова кост”, “индивидуалистична дистанцираност от националните и социалните борби” и т.н. – четвърт век неуморно отстоява достойнството и правата на бежанците от Босилеградско в България и на българите от Цариградско и Босилеградско останали след Ньой в Кралството на сърби, хървати и словенци. Поетът прави това безкористно, чужд на националистичния реванш и омразата, изправен пред делегатите на Женевския конгрес на малцинствата през 1929г. А към думите му, че “в бъдеще именно по отношението към малцинствата ще се съди за хуманността на едно общество”, днешното ни време няма наистина какво да добави.

За тази благородна дейност на Емануил Попдимитров тогава още не е била измислена специалната дума за защитник на човешките права, на каквато се радваме ние, когато днес произнасяме респектиращата длъжност във всички модерни демокрации “омбудсман”.

Вторият ми въпрос към Вас: Не Ви ли дадох аз лично и пред очите на всички участници архивно копие от силната реч на Емануил попдимитров в Женева?

Високо бих оценил Вашите ясни отговори и на следващите въпроси:

В светлината на тези еднозначни факти, на които сте свидетел самият Вие, засегната или не е била на научната сесия в Босилеград на 16-17 май 2003г. дейността на Емануил Попдимитров като неуморим и достоен защитник на правата на босилеградските българи? Премълчал ли съм тази дейност? “Страхувал ли съм се” да я отбележа в доклада си? В какво свое интелектуално или друго качество г-жа Тодорова оценява изследователските интереси на българските литературоведи към Емануил Попдимитров? Кой ѝ позволява да обижда тяхното достойнство на учени и граждани, че са подмамани да присъстват на “нещо като режисирана от посланика научна сесия”? Не заслужават ли добра дума поне студентите – българисти от белградския университет за своите нови поетични преводи на Емануил Попдимитров? Кога преди един цял ден от живота на Босилеград е преминавал изцяло под знака на името, обществената дейност и творчеството на поета?

При священото право на г-жа Тодорова да коментира оценъчно всякакви събития, за които е чула в София, Вие като публицист и главен редактор на изданието би трябвало да дадете обективен израз на чутото и видяното от самия Вас в Босилеград.

В противен случай остава неприятното усещане за манипулирана и заслепена до краен предел тенденциозност, която няма нищо общо с отговорната и честната публицистика.

Д-р Яни Милчаков

Анатомията на един морал

или за интелектуалния профил на нашите интелектуалци

Иван Николов

Загледан в печалното ни политическо ежедневие на което не му се вижда края, мисля си за корените на днешните жилави консервативни националистически и комунистически идеологии в които все още е оплетена огромна част от нашето население. И които особено се отразяват по време на избори. Демокрацията сама по себе си не решава нищо. Тя просто е само една форма на държавно устройство. Ако в демократичните политически институции на властта влезнат хора с недемократични и авторитарни разбирания,

резултатът пак е същият – автократия.

И пак се връщаме на известната мисъл, че за да се промени нещо в обществото, преди това трябва да се промени нещо в главите на хората. Става дума за промяна на културния модел на едно общество.

Значи, ако културния модел на нашето малцинство се определя в най-добрия случай от сръбския културен модел и от възгледите на нашата национална и културна интелигенция, (а това у нас десетилетия наред беше интелектуалният кръг около издателство “Братство”), тогава трябва да видим какво са писали нашите писатели, поети, журналисти и т.н., каква ценностна система са проповядвали, дали са претърпяли някаква еволюция в развитието си, каква е тяхната отговорност за сегашната национална катастрофа на българското малцинство и най-накрая; имат ли те морално право все още да се набутват в медийното пространство и да влияят върху онова което днес наричаме “културен модел на гражданското общество”.

Ако се съгласим, че по времето на социализма имаше само един калъп по който се оформяха най-тиражните сръбски писатели, и ако според това клише “бащите на сръбската нация” Добрица Чосич, Вук Драшкович, Матия Бечкович и много други със своята литература бяха предтечи на великосръбския национализъм довел до войните в Босна, Хърватия и на Косово; тогава можем да поставим въпроса и за

отговорността на нашите литератори

за днешната всеобща национална и културна катастрофа на българското малцинство.

Нямам намерение никого да обвинявам. Най-големите обвинения срещу себе си те оставиха в своите произведения. Те се намират в архивите на “Глас на българите в Сърбия”, “Братство”, “Мост”, “Другарче”, в романите им, сборниците с разкази, стихосбирките и т.н. Трябва човек само да ги намери, да ги поизтупа от прахта, да ги поперерови и да се замисли малко над тях.

Онова което още на пръв поглед се набива в очите е – изразителната антибългарска насоченост която води своите корени още от времето на “Глас на българите в Югославия”. Известните наши “другари” като Иван Караиванов, Тодор Славински, Михаил (Миле) Николов Присойски, Асен Лазаров, Владо Митов и други през годините на Информбюро за България винаги пишат като за някаква тъмница, задунайска губерния, руски сателит, страна пълна с политически затворници, символ на робството и фашизма, с една дума – враг № 1! Чисто и просто да те е срам, че си българин в една такава прекрасна страна каквато беше Югославия – страна на процъфтяващото социалистическо самоуправление, младежките трудови акции и братството и единството. Цитирам само някои характерни фрази които се повтарят и до наши дни. Така например “Глас на българите в Югославия” от 15 януари 1951г. в статия под заглавие “БДС вербува политемигранти за подмолна дейност против Югославия” пише:

“Во времето, когато в България информбюровските миротворци се напъват с всички сили да докажат своята миролюбива политика в международните отношения и спрямо своите съседи, когато дори и Българското народно събрание гласува Закон за защита на мира, против пропагандата и подстрекаването на война, в Ниш се състоя съдебен процес против група шпиони и диверсанти, които същите тия миротворци са прехвърлили в нашата страна с цел да съборят съществуващия обществен порядък във ФНРЮ. Ето как изглежда приносът на Червенкова България към осуетяването на агресията и към международното сътрудничество и мира под светлината на процеса, състоял се към края на миналата година в Ниш.

Кои са преди всичко, изпълнителите на такава една програма, която школува и обучава Българската Държавна Сигурност? Това са декласирани елементи из редиците на политемиграцията, хора, за които измяната спрямо отечеството е била обикновено нещо и които са готови от материални подбуди да вършат и най-безчовечни постъпки. Ето ги подред, както седеха на подсъдимата скамейка: Ангелов Симеон, българин, родом от село Барје при Босилеград, с постоянно местожителство Димитрово – България, заедно със Славчо Владимиров, негов съседнин, Милков Никола от село Голеш, Босилеградска околия, живущ в Димитрово, Дончев Асен, родом от Босилеград, български поданик, Димитров Арсо, студент от Стрезимировци, Босилеградско, Цветанович Прокопие и Цветанович Драгич от Велика Търняна, Лесковачка околия”.

В “Глас на българите в Югославия” от 12 февруари 1951г. има и такава заглавие: “Нова задача – построяване на теснолинейка Босилеград – Сурдулица”. В статията пише: “На 1 февруари в Босилеград се състоя пленум на Околийския комитет на Народния фронт, който реши някои важни

въпроси – изтъкването на кандидата за народен представител в Народната скупщина на НР Сърбия, образуване комисия за изработване на план за разширяване на пътя Босилеград – Сурдулица, на който ще се построи теснолинейка... Пленумът одобри с бурни ръкопляскания кандидатурата на Владо Митов. По този повод другарят Митов каза, че през 1951 година пред цялата околия се поставя една извънредно важна задача – построяването на теснолинейка Босилеград – Сурдулица”.

Явно, опитите Босилеград да стане “малък Кувейт” датират от много по-рано! Дано сегашният депутат в Скупщината на Сърбия Владимир Захари(й)ев осъществи плановете на другарят Владо Митов, та ако не теснолинейка, стига ни и един газопровод от Кабул до Босилеград?!

В същият вестник от 20 март 1951г., на първата страница се мъдри голямо заглавие: “Ние вярваме, че пак ще дойде време Димитровград и околията да изиграт ролята на

жив мост за сближение между българския и югославянските народи”(?!)

Нищо ново под слънцето! Клишето за “мост на сътрудничество” все още се върти в устите на днешните демократични управители на България и последното държавно формование Сърбия и Черна гора!

По-нататък четем друго заглавие: “Потресающи изявления на беглеците от България”. За беглеците от Югославия нито дума! На 27 март 1951г. ново заглавие: “Пълна победа на Народния фронт” и подзаглавие: “Босилеградска околия: 98,88% за Народния фронт”.

Мисля си аз, какво ли е станало с ония 01,12% които не са гласували за Народния фронт?

В “Глас на българите в Югославия” от 16 октомври 1951г. на първата страница в надзаглавието пише: “Македонският народ отпразнува тържествено деня на въстанието”, и заглавието: “Българският народ е заблуден и възседнат от хора, които всъщност не са отраснали сред него, а в чужбина, и нямат нищо общо с народа, неговата история и съдба”. По-надолу вестникът пренася речта на другарят Милован Джилас който между другото казва и това: “На нас, другари и другарки, ни е твърде добре известно, че в днешна България се разпространяват всевъзможни теории, че Пиринска Македония, която те угнетяват и експлоатират, трябвало да стане център за сплотяване на всички македонци и на онези от Югославия и на онези от Гърция. Преди всичко, смешно е, че един край в България, който няма никакви свои държавни, нито културни права, където са премахнати всички училища на неговия език, и който освен това е няколко пъти по-малък от македонската федерална държава в Югославия – че той може да послужи като някакъв център за обединение на македонците... Смешно е, че такива мечти могат изобщо да се въртят в нечи глави, защото те приличат на някакви безумни мечти, които нямат нищо общо с действителността”. Да,

безумието понякога трудно се разпознава!

Пиринска Македония бе угнетявана от българските управници които искаха да я помакедончат, а Западните покрайнини и днес се угнетяват от ония които искат да ги посърбат! В същия вестник от 15 февруари 1952г. под заглавие “За нас е...” тогава начеващият кореспондент Михаил Присойски, (прекръстил се по-късно на милозвучното Миле Присойски), пише кратък репортаж за изграждането на тухларницата в село Райчиловци който завършва така:

“Минаващите пътници от далечните села се спират, оглеждат, очудват се и разпитват кога фабриката ще започне работа. Всеки се интересува, трябват му тухли и керемиди.

...Пролет нека дойде, брайно – отговарят работниците на минавачите.

- На пролет ли? – зарадвано повтарят селяните.

Радват се селяните на оня ден, който очаква и цялата околия когато машините за пръв път ще тръгнат. Хиляди тухли и керемиди ще излизат от техните гърла. А там по селата ще се строят много светли, хубави къщи. Сегашните сламени къщурки, препълнени с дим ще изчезнат една след друга. На тях времето им е минало. Ще се раждат села с нов светъл лик”.

Какво да кажем сега за “светлите, хубави къщи”? Те са се превърнали в руини. Тухларницата в Райчиловци никога не заживя. Даже горките цигани Мустафа и Катарина не можаха да свъртят дом в нея!

Същият автор в статията “Злоупотреба на църковната свобода от страна на някои попове” от 3 юни 1952г. пише: “В последно време някои попове започнаха да злоупотребяват с нашата социалистическа демокрация и със свободата на църквата, гарантирана от нашата Конституция, подмолничейки против интересите на нашето общество. Те прекрачиха границите на своите права и

започнаха да търсят различни форми на действие за реставрирането на онова, което никога няма да се върне”. По-нататък, Михаил (Миле) Присойски атакува “божият слуга” поп Пене Трайков от село Бистър, Босилеградско, който бил станал голям “експлоататор” защото

за Великден събрал над 400 яйца

и над 300 килограма жито! Другият пък поп Милан Мицов от Босилеград, сторил “грех” като посъветвал Борис Христов, служител от отдела за вътрешни работи в Босилеград да се венчае в църквата с младата си булка. “Обаче Борис, като добър член на Партията смело го отбил” - казва Присойски.

Е, че как иначе, казвам аз.

В същия вестник от 26 август 1952г. в статията “Професионални лъжци” Присойски се опълчва против горките селски гадатели Таско Вражалецо от Зли дол, баба Ана Радичевска, Стойне Палимпако от Назърица, дядо Миял от Горна Лисина и други такива “нищожни същества”, както ги нарича авторът, които с гадаенето, каденето, “гасенето на водица” и други такива суеверни деяния, подкопавали постиженията на социалистическата медицина и изграждането на безкласово комунистическо общество!

В “Глас на българите в Югославия” от 2 септември 1952г. другарят Михаил (Миле) Николов Присойски пише един патриотичен репортаж под заглавие “Животът край границата” в който описва животът на някаква сръбска караулка на югославско-българската граница. Репортажът е пропит с любов към Армията, Партията и Тито и омраза и презрение към България и всичко българско. Ето един характерен цитат:

“Живеят без удобства, в низка, но хубаво варосана къщурка заградена с градинка, кацнала самотна на висок баир. Наблизо се извива дълга, черна бразда – границата. Тя дели два различни свята. Отсам, в Югославия кипи животът на новото време, изпълнен с големи подвизи и строителство на прекрасно настояще и още по-хубаво бъдеще, където работниците са господари на фабриките а селяните на земята, където има човешки живот за всички трудещи се. Отвъд, страна поробена от руския ботуш, руска губерния, където цари безмилостна експлоатация, жесток терор и тежък живот, където стотици хиляди български граждани проклинат по затвори и лагери своята съдба. Границата тук е символ на две действителности –

отсам, прекрасна свобода, отгатык – черно робство.

От двете страни на черната бразда се движат две стражи, отдалечени една от друга. Българската облечена в кафяви, оръфани дрехи, полуруска униформа, а лицата изпити и бледи като восък. Югославянската, облечена в нови дрехи, с весели и бодри лица, сякаш на сърцата на войниците лежи песен...

А отсам границата, нашите селяни работят свободно, живеят по старите си семейни огнища. Заедно с нашите граничари те се борят против врага, гонят го навсякъде където се появи той.

Често заедно се веселят. Извиват се кръшни хора, разнасят се звуци на кавали и буйна песен:

“Граничари, то је војска фина,
подај мајко, јединога сина...”

И т.н. Все в един и същ дух повече от 40 години, кореспондентът, журналистът и главния и отговорен редактор на “Братство”, “Мост”, “Другарче”, писателят, драматургът, есеистът, поетът, разказвачът и т.н. и т.н. Михаил (Миле) Николов Присойски пише и разрешава кой какво може да пише, възпитавайки цели поколения в духът на социализма, братството и единството, антибългаризма, а против църквата и традиционните морални устои на обществото, учейки ни да бъдем кротички и послушни поданици на “нашата” мила родина и Партията, която вместо свинските цървули и сурите, вапцани с тресло горнотлъмински баленяци му даде първите “Бата” обуца и костюм от пиротския “Първи май”!

Много по-късно в романите си, вече на зряла възраст, завладян от закъснели еротични копнежи той в своите литературни произведения описваше ласцивни любовни сцени когато на някоя тлъминска ливада Драгомировия кон Зеленко скача върху кобилата на Славка, а тя, очарована от огромния конски член, просто полита в обятията на Драгомир! И как същата тая Славка скрита между

кочината и градинчето се къпе на слънце в тенекиеното корито, а Драгомир, скрит в чимширката зад градинчето наднича и се “възбужда като момче”.

На фона на тази селска идилия, какво представляват принудителните откупи на селскостопански продукти от нашите гладни селяни или десетките монтирани процеси на които стотици наши хора са осъдени на по десетина години затвор на Голи Оток!?

По времето когато у нас се извършваше “предателството на века”, въвеждането на тнр. “двезичен модел” на обучение в училищата, Михаил (Миле) Николов Присойски никакъв го нямаше. В началото на деведесетите години когато студентите и критично мислещите интелектуалци от българското малцинство създаваха Демократичния съюз на българите в Югославия, другарят Присойски се обяви против! Още си пазя статийките от рубриката “ДСБЮ да или не” от Братство. После за един период от десетина години докато траеше войната в Югославия той си замълча – вече нямаше какво да каже.

Питам се, ако за краткия си земен път един човек дочака да види как пред очите му се сричат всичките блянове и идеали от младостта в които искрено е вярвал, за които е писал и се подписвал под тях; когато и политическите емигранти и политическите затворници дочакаха да излезнат на свобода и да погледнат своите съдии в очите; когато социализмът от “световен процес” се превърна в световна руина от огладняли озверени хора, разпаднали си институции и престъпност, когато Югославия се разпадна, когато македонският въпрос отново се постави във всичката му тежест; когато от Райчиловската тухларница няма нито белег а опустошителните последствия от утопията наречена социалистическо самоуправление се виждат навсякъде, когато с идеята за изграждане на теснолинейка от Босилеград до Сурдулица вече не можеш да излъжеш нито петгодишно дете, а на “черната бразда” “отсам” и “оттатък”

робството и свободата вече не могат да си разменят местата,

а ги няма и юначните селяните “които гонят врага” не може ли човек да се усъмни, ако не в психиката си, то поне в знанията си?

Не, нашите интелектуалци нямат такава способност. В наши дни, вече на трета възраст, перото на някогашният Михаил Присойски отново заработи на страниците на “Братство”, като един от главните идеолози и сподвижници на “Матицата на българите в Сърбия”? После защитаваше и идеята за създаване на Национален съвет на българското малцинство. И нищо от това не се получи! “Мисионерската” им дейност винаги приключва по един и същ начин – с провал! Но те са безсмъртни и никога няма да престанат да ни продават мъгла!

Рецензия на книгата на Иван Николов “Българите в Югославия – последните Версайски заточеници”

Поетът, публицистът и общественикът Иван Николов от Босилеград, Сърбия и Черна гора, през 2003г. издаде и второто издание на книгата интерпретираща един важен аспект от българския национален въпрос. Роден през 1959г. в с. Ресен, Босилеградско, в близост до българо-югославската граница, той има тежка лична съдба – още на 6 месеца заболява от детски паралич и до днес се движи трудно с патерици. По тази причина се принуждава да завърши задочно основното си и висшето си образование. Нещастieto формира в този страдалец изключително силна воля и творческа енергия, за да се посвети на борбата за национална и духовна еманципация на българите от Западните покрайнини и други места в Югославия. Както е известно, нашите сънародници преминават под чуждо владичество с решението на Ньойския договор през 1919г. и основателно авторът ги квалифицира като “заточеници”.

Иван Николов издава три стихосбирки, изявява се като един от духовните фактори на създадения в Югославия Демократичен съюз на българите в Югославия, ръководи Културно-информационния център на българите в Босилеград и редактира “Бюлетин”, защитаващ правата на сънародниците в западната ни съседка. С настоящия труд систематизирано се опитва да изследва миналото,

настоящото и перспективите за българското малцинство в Югославия. Интересът към написания сравнително скромнен по обем труд е оправдан поради факта, че авторът доста успешно свързва историята на проблема с актуалното положение на българите, когато се извършват крупни промени в Източна Европа след 1989 година.

* * *

Невъзможността да работи в български и чуждестранни архиви заради болестта, авторът компенсира с ползване на близо 30 важни автори и документални публикации в Сърбия, България (трудове на наши историци като Д. Мичев, В. Трайков, М. Петров и др.), европейски публикации и други. Благодарение на осведомеността на автора е създаден интересен научно-политически труд. Уводът започва с мисълта на Иван Николов да не се гордеем с историята си, която с времето си от пасивен обект се превръща в субект. След това следва уточнението, че книгата няма антисръбска насоченост, а проследява развитието на демократичната политическа мисъл на българите в Югославия, доколкото тя се е изявявала. Целта е да се “изнамери” най-оптималното решение на създадения от великите сили през 1919г. в Париж проблем. Авторите думи са своеобразен зов към сегашните учени и политици в Европа да се погрижат за съдбата на страдащите от сръбски гнет българци. Защото подтисканите са винаги потенциална опасност за властващите и българското малцинство в Югославия в никакъв случай не бива да се превръща в “нова кризисна точка на Балканите” в условия на разпадане на тази държава”(с.4)

Трудът съдържа пет части. В I – III част се проследява възникването на проблема за българското малцинство през 1919г., положението му в Кралска Югославия до 1941г. и в рамките на Федеративна Югославия до началото на 90-те години на XX век. Последните раздели интерпретират положението и перспективите на българите до днес, привеждайки множество интересни факти и аргументи за обосноваване на авторските тези, особено за необходимостта от коренна промяна на съдбата на това малцинство в Югославия.

Първата разработка (с. 5-14) припомня сръбските аспирации към западните български земи още от Средновековието. Изтъква се политиката на династията на Неманичите, сръбския натиск през XII-XIII в. особено Душановото царство, трансформирането на панславянската идея в пансръбска в началото на XIXв., ролята в този процес на Илия Гарашанин, М. Обренович, Ст. Новакович и други. Откъсването на Моравска област от България чрез Берлинския конгрес от 1878г. се оказва първият успех на войнстващите сръбски фактори. Следват опити през 1885, 1913 и заключителния етап настъпва през 1919г., когато Версайската политическа система в Европа отрежда незавидна съдба на българите от Цариградско и Босилеградско – в т.нар. Западни покрайнини. Авторът отхвърля лансираната от Сърбия теза, че тези краища са получени като компенсация за дължими от България репарации от световната война. А всъщност българският народ изплаща на западната ни съседка наложените задължения със злато, храни, вългища (с.12).

Същността на сръбската денационализаторска политика над българите през 1929-1941г. се проследява във втората част (с. 15-26). Чрез събрани примери от публикации и от съвременници Ив. Николов е представил процеса на потъкването на елементарни човешки права. Закрити са български училища и църкви; принудително в статистически и административни актове се записват българци като сърби, районите на малцинствата са изолирани съзнателно от икономиката и от обществения живот и пр. Общественото мнение в Европа съчувства на страдащите, 30 000 души емигрират в България, възникват национално-освободителни организации. Поетът Емануил Попдимитров, родом от Босилеградския край, ревностно защитава националната кауза на европейски форуми. През 1941г. Западните покрайнини се възвръщат на България, където освободителната мисия на държавата ни прави всичко възможно да лекува раните и повдига националното самочувствие на сънародниците. Парижкят мирен договор от 1947г. отново поставя този край в пределите на Югославия, за да остави на произвола на съдбата българското малцинство.

Третирането на този проблем е друга сполука на автора. Но той е трябвало да го разработи малко по-подробно, сега е схематично представен. Особено наложително е интерпретирането на въпроса за възвръщането на Западните покрайнини на България през 1941г. и гравидната политика на майка България. Защото досега все още тази материя е “бяло петно” в историята на българския национален въпрос.

Следващия проблем е положението на българското малцинство във Федеративна Югославия след 1946 година. Налице е стремеж на автора за разкриване по-пълно положението на българското

малцинство, изпитващо въздействие на българо-югославските отношения – сближение през 1945 – 1948г., обтягане след разрива на Йосип Броз Тито със Сталин и т.н. Неблагоприятната тенденция налага и политически репресии над българите и другите малцинства в Югославия – терор, интерниране в “Голи оток” и “Св. Гьргур”. Българите са на второ място след черногорците по броя на репресираните (с.26). Политиката на властващите е изпълнена и с разправа с изтъкнати интелектуалци, задушаване на местната икономика, крайно стесняване изучаването на български език и издаване на литература на майчин език. Това, което се прави, е за пред лицето на Европа с пропагандна цел и възхвала на Титовото управление. С асимилаторска цел се фалшифицират и статистически сведения за броя на българите. От 62 708 души през 1953г. за 1991г. се отчитат 25 214. А в действителност българите са много повече, твърди авторът. Накрая се прави изводът, че целенасочената политика против българите ги е обрекла на мизерия – 85% от тях са бедни, съществува демографски срив и апатия.

Ив Николов упреква българската външна политика за печалното ежедневие на сънародниците ни в продължение на осем десетилетия. Управлението на Тодор Живков предпочита да не се конфронтира с Югославия и изобщо не обръща внимание на проблемите на българското малцинство (с. 37). Разбира се, авторовото заключение трябва да се прецизира, защото върху българската външна политика влияят съветската дотрина и международната конюнктура. Но все пак в никакъв случай не може да се игнорира и делът от вината на държавната политика.

В четвъртата част се поставя ясен акцент върху положението на българското малцинство в условията на разпадане на Югославия (с. 39-42). Тук доминират политическите оценки пред научните интерпретации. Но умело се анализират тежките последствия на наложените от великите сили – победителки в първата световна война условия. Поради това материята се представя в нейната цялост – история и съвременност, което би интересувало както изследователи на миналото, така и днешните политици, политолози, социолози. Т.е. налице са елементи на интердисциплинарен подход. Сравнително успешно авторът е представил създаването на политическата формация Демократичен съюз на българите в Югославия (ДСБЮ) в условията на разпадане на Югославия от началото на 90-те години на XX век. Привеждат се достатъчно примери от движението на българите за равни права в рамките на Югославската федерация, реакцията на официалните кръгове в Белград, динамиката при учедяване на ДСБЮ от Зденка Тодорова, Марко Шукарев – в Цариброд, Ив. Григоров, Ив. Николов и Д. Димитров – в Босилеград. Изложението е наситено с достатъчно факти за интернационализация на проблема (срещи с делегати на Хелзинкския парламент и други институции в Европа), пропагандиране на идеята в България (Кюстендил, София, Бургас, Велико Търново), Сърбия и Черна гора (с. 48-49). Не са подминати и стремежите на югославските власти за разединяване на Демократичния съюз, привличайки техни активисти и членска маса в различни сръбски партии, даване на неизпълними обещания в навечерието на избори и пр. (с. 50-55).

Като излага всички основни моменти Ив. Николов прави оценка на Съюза – налице е положителна тенденция за дистанциране от националистическата истерия в Сърбия, не ратува за сепаратизъм в Югославия, упорито настоява за равни граждански права и свободи, толерантен е към други национални малцинства и движения в Сърбия, усърдно се работи за създаване и развитие на културно-информационните центрове в Цариброд и Босилеград. Изтъкнати са и определени негативни особености – няма сработване с други национални организации; не се опровергават категорично обвиненията на сръбските власти за конспиративна дейност; непреодолени илюзии, че официална Сърбия ще осигури пълни права, без да е необходимо съществуването на Демократичния съюз и водената от него борба и пр.

В последната част на книгата “Българското малцинство в XXI век” Ив. Николов се опитва да прогнозира възможно най-вероятната и приемлива перспектива. Излагат се теоретични разсъждения, опиращи се на 80-годишната история на проблема, налице е триединството история-съвременност-бъдеще, което ясно осмисля необходимостта от интерпретиране на проблема.

От позициите на съвременник и на пряк участник в борбите на българското малцинство на границата на XX и XXI век авторът споделя интересни идеи.

Първата е: докато Западна Европа се интегрира, Източна е обхваната от обратна тенденция – от три федерации – съветска, югославска и чехословашка са се формирали 22 държави.

На второ място трябва да се отчита и ролята на САЩ на Балканите като умиротворител и гарант за спазването на човешките права.

Третият фактор е българската държава. Тя трябва да преосмисли и историческият блян за обединение, въвеждайки в действие по-гъвкави механизми за защита на националните интереси. С

по-висок стандарт на живота и духовност България да се превърне в естествен притегателен център за сънародниците си извън нейните граници (с. 66-68). Иначе ще остане от тенденциите на времето и от повелята на своите собствени интереси.

Четвъртото условие е: обстановката в Югославия и нейната официална политика. Правата на българите и запазването на държавните граници са в пряка зависимост от неизбежен духовен и политически катарзис на сръбските политици и общество – промяна в мисленето и в поведението чрез изоставяне на анахроничния вече десетилетен модел на управление (с. 68-69). Иначе могат да настъпят непредвидими последици.

На базата на тези три фактора авторът теоретизира върху отделните аспекти относно бъдещето на българското малцинство: при спазване на правата на човека в Югославия Европа рано или късно ще трябва да реши още един от малцинствените проблеми на континента при запазване добрите отношения между Белград и София; необходимост от нова форма на автономия в рамките на сегашните граници и др.

Като анализира миналото и настоящето на българите авторът изтъква, че това малцинство не е успяло да се интегрира в държавнополитическата система, водило е единствено борби за връщането му в старото отечество, което, разбира се, никога не е било одобрявано от Европа и България не е успявала да окаже ефективна помощ. В това отношение Ив. Николов би трябвало да поясни причините – дали неправилната стратегия и тактика досега са плод само на немощността на българските ръководни фактори в Западните покрайнини? Или върху тях системно е оказван натиск и се е водила политика на разединение и подкупване от страна на властите с дребни облаги – осигуряване на постове, както и постоянен тормоз. Тази политика е много типична в продължение на много десетилетия, между впрочем авторът дава някои примери. Но е трябвало по-убедително да обоснове своята теза.

Буди определен интерес и разсъждението: след разпадането на Югославия може да се претендира за невалидност на Ньойския договор. Обаче в съвременните условия нито България е готова да поеме такъв риск, нито Европа ще одобри подобна идея, защото Хелзинкската конференция се е произнесла за запазването на границите. И тук е трябвало да се направи уговорката, че образуването на нови държави опровергава правилността на тази постановка: този процес трябва да е валиден и за Западните покрайнини. Сега в съчинението това липсва.

Единствения изход при това състояние на нещата, според Ив. Николов, е автономията в състава на Югославия и в съответствие с нейната конституция (с. 73-74). Необходима е подкрепата на международната общност и по-сериозното организиране на политическите сили на българското малцинство (с.77-80). Само по такъв начин застрашеното от изчезване българско население в Югославия може да оцелее, устройвайки се и по модела на гражданското общество в Европа и САЩ (с.83). Лансираните идеи са интересни и защото отразяват повелята на политическия момент и загриженост за бъдещето. Същевременно обаче те са доста уязвими при непредвидимостта на влиянието на бързоизменящата се обстановка в Югославия и на Балканите, конюктурните подбуди в политиката на едни или други европейски държави, като и категоричния характер на разсъжденията на автора, въпреки тяхното основание.

* * *

Макар че Ив. Николов не е написал чисто историческо съчинение, неговата информираност и изобилен доказателствен материал от ежедневието на българското малцинство в Западните покрайнини са позволили да се поставят почти всички проблеми в тяхната им дълбочина и цялост. Дори в определен смисъл може да се приеме, че изложението за времето след 1990г. съдържа програмни виждания, полезни за изследователи и политици.

Като цяло книгата “Българите в Югославия – последните версайски заточеници” има приносен характер за изследването историята и съвременното положение на българите в тази държава с оглед възприемане на най-приемлив модел на съществуване в равноправни условия в пределите на тази държава, спазвайки постановките на нейната конституция и правата на човека.

Доц. др. Жеко Попов
Рецензията е публикувана на английски в
Bulgarian Historical Review

Никола Григоров: Европейският съюз ще бутне границата с Македония

Русия винаги е водила антибългарска политика, казва водещият на “Сите българи заедно”

Никола Григоров е роден през 1953 г. в гоцеделчевското село Делчево, живее в София. Икономист по образование, занимава се с частен бизнес и е изпълнителен директор на търговски комплекс “Тракия” в Пловдив. Историята е негово хоби, така се захваща и с предаването “Сите българи заедно”.

- Г-н Григоров, как се захванахте с предаването “Сите българи заедно”?

- Съвсем случайно. Историята винаги е била мое хоби. Веднъж ме поканиха в предаването – то взе, че се получи и така ми предложиха да продължа. После изискванията нараснаха, затова започнах да чета още да се задълбавам в проблемите, да разширявам знанията си, защото въпросите, които дискутираме с госта ми, трябва да се коментират компетентно, да познавам материята.

- Родното Ви място има ли отношение към това Ваше увлечение?

- Сигурно е така, защото съм израснал с народната песен.

По нашия край много се пее, много се е пяло и преди, и сега. Още от малък си спомням, че всичките ни срещи в къщи преминаваха по един и същи сценарий – седнем да говорим и веднага се подхващаше някоя мелодия. И баща ми, и майка ми обичаха да пеят, баща ми много добре свиреше на кавал, голям хороводец беше, явно, че от там се е пренесло нещо и в мен.

- Защо му е на богат човек като Вас да се занимава със “Сите българи заедно”?

- Аз не бих казал, че съм богат. Мисля че съм като всеки средно статистически българин. Работя, получавам заплата, натрупал съм доста стаж, вече може би 25 години, затова време би трябвало да изкарам нещо за себе си.

Защо му е на човек като мене да се занимава с тия неща – първо, защото съм българин, второ, защото ми омръзна лъжата, омръзна ми в 21-и век да се шират лъжи в нашата история. Още повече, че Великите сили се правят малко на три и половина и си затварят очите за тази огромна лъжа – македонизма. Тя е нанесла страшни поразии на българщината, на българския народ и продължава да нанася тези поразии и в съседна Македония. Не може една лъжа, която се обосновава на силата както казваме по нашия край – на гъостерицата, да продължава да тормози хората и да им дава възможност да говорят свободно. И второто, което ме възмущава, е това, че нашия български народ и той е заблуден, не си знае историята и понякога не може да вземе отношение. Започнаха да се създават партии с антибългарска насоченост, македонизмът започна да пробива в Пиринско и всеки си трае и си мълчи. Падна ми пердето и искам да изкарам тези неща на яве.

Другото, което ме възмущава е, че нашата българска народна музика беше избутана и натикана в ъгъла, навсякъде се шири чалгата. А лично моето мнение е, че няма по-хубава от българската музика. Затова в предаването искам да покажа най-доброто от нея, за да могат да я заобичат и децата, възрастните да си я припомнят, така да се възродат добрите традиции, които сме имали.

- Кой са големите лъжи в нашата история, които според Вас битуват сред хората?

- На първо място това е ролята на Русия за България. 99% от хората смятат, че Русия е нашата освободителка, че мисли за нас, за славянството. Няма такова нещо. Русия е една империя, която винаги си е гонила своите интереси, а нашите интереси са последното нещо, което я интересува. Като пример ще посоча само Балканската война. Ние винаги сме обвинявали за загубата си Гърция

и Сърбия, смятаме, че те са нарушили договора, че Румъния ни е нападнала в гръб и т. н. Големия играч не го знаем, а това е Русия. Само един факт ще посоча като подкрепа на това, което казвам. Русия дава понтонните мостове на румънците, за да минат Дунав. И второто нещо – през 1914 г. император Николай Втори отива в Румъния и награждава полка, който е влязъл у нас, а те го обявяват за негов почетен командир.

-А Вие смятате, че тези неща не са изчистени в историята ни?

Въобще не са казани, крият се. Колкото и невероятно да звучи или някой да приеме мнението ми като тенденциозно, но и днес руската политика не е благоприятно насочена към нас. Защо? Веднага ще кажа. Защо в момента Русия, която има прекалено много факти за историческата истина в Македония, не стане и не каже: “Абе, стига сте говорили глупости, това е така и така”. Защото тяхната върхушка има интерес от една слаба разпокъсана България на Балканите, а не от голяма и силна България. Затова казвам, че народът няма нищо общо с политиката, която водят големите люде в тази необятна държава.

-Проблемите ни всъщност не се ли крият в големите люде в нашата политика, които май никога не са били големи и не са отстоявали достойна позиция?

-Просто България винаги е страдала от липсата на истински държавници. В армията имаме прекрасни българи, но не и на кормилото на държавата. Мога да кажа, че не съм видял начело на държавата да стои българин, който да мисли за нея. Хареса ми изразът, с който ги нарече една Ваша колежка – измекяри. Това са хора, назначени на заплата, служещи на чужди интереси. И както каза и Божидар Димитров в едно интервю – поне 150 от тия депутати след всяко съвещание, в което участват, търчат да докладват в някое обект, който от години трябваше да се направи. Дватамата с Борис Трайковски поднесоха заедно венци на паметниците на Гоце Делчев и тук, и в Македония. Тази дружба, която демонстрират двамата президенти, трябва да продължи. Това са отношения, ако не между братя, то поне между братовчеди. Връзката трябва да се развива и най-естественото, което да дойде като резултат, е да бутнем границата и като едни европейци да живеем заедно, без да заблуждаваме никого. Кой каквото иска да се пише, но никой да не застава никого да си определя по принуда националността.

-Имат ли общо бъдеще България и Македония?

-Ами няма как кръвни роднини да не се разберат все някога. Скоро ще влезем заедно в Европейския съюз, границите ще се махнат, някои бариери просто няма как да останат. Медиите настъпват, най-вече телевизията. Колкото и да я заглушават, информацията стига до хората. Кръвта вода не става.

-И все пак в Македония искрено ни мразят, това го усещат и обикновените хора, които отиват там?

-Не бих казал, че ни мразят. Мрази ни една определена върхушка, да кажем от порядъка на 50-60 хил. души, които са тясно свързани с Белград и са получавали заплата оттам или са от смесени бракове със сърби. Останалите ни приемат като братя и сестри. Аз съм пътувал много по Македония, имам много приятели там. Ами ние като седнем заедно, не можем да се наприказваме, да се напеем заедно. Най-ми е било интересно, че на такива срещи винаги са ми казвали: “Никола, стига с македонските песни, айде дай да изпеем нещо от вашите маршове – “Край Босфора” или стари градски...” Народът няма нищо общо с тази шуротия, тази политика. Тя е дело на една, бих казал, група мародери на историята. Защото да изопачаваш фактите, да се подиграваш с гробовете, да гориш литература, вестници – това само мародери могат да го направат.

-Запознат ли сте със случая с петричанката Анна Паскова, която беше осъдена в Скопие заради патриотични изказвания?

Това е още едно доказателство, че върхушката, всички държавни постове са заети от хора, които няма по какъв друг начин освен с македонизма да си изкарват прехраната. Това са еничари, които, както показва историята, стават по-ревностни от тези, които са ги завербували. И тази съдийка,

която е осъдила момичето, и тя е някаква еничарка. Убеден съм, че и тя е наясно каква е истината, но за да си запази службата, я е осъдила. Мисля, че ще си получи заслуженото. И историята ще ги осъди всички.

-Как ще коментирате скандала, който се заформи около 100-годишнината на Илинденско-Преображенското въстание и това, че кметовете си доказваха чии предци са имали повече заслуги за него, за да бъде при тях националното честване.

-Сега аз бих казал, че приветствам кметовете за това, че всеки от тях иска при него да има тържество. Това значи пробуждане, желание да се направи нещо голямо, да се отбележи 100-годишнината от една голяма епопея.

А за сметка на това държавата за пореден път показва безхаберията си. Аз съм икономист и мога да ви кажа, че преспокойно, без да се усети, можеше да отпуснат и 5, и 10 млн. лв. Въпрос на желание.

-Или на държавническо мислене?

На национално самосъзнание бих казал. Защото тия 100 хил. лв., които отпуснаха, са колкото един "Мерцедес", който по същото време обявиха, че ще купят за парламента. Редица са източниците на финанси, които можеше да се използват и да се осигурят пари за това честване. И мисля, че това не беше случайно. И пак президентът потуши този скандал, не може да се отрече заслугата му за това. Засега президентът се оказва най-българин от всички политици, дано продължава в същия дух.

Десислава Иванова посолство или на някой друг. Това е – в момента няма българи в Народното събрание, които да поставят националните интереси над всичко останало.

-Как оценявате инициативите, които президентът Георги Първанов предприема от известно време за подобряване отношенията ни с Македония?

-Чест му прави на президента това, което се опитва да направи. Специално за инициативата за коридор №8. Това е един жизненоважен

Джон Атанасов – победителят

Компютърът – един от технологичните върхове на XX век, изобретението с най-важно значение в по-нататъшното развитие на човечеството, е създаден от гениалния американски учен, който се гордееше със своя български произход.

На 4 октомври 2003 г. българската и световната общественост отбеляза 100-годишнината на Джон – Винсът Атанасов – американският учен от български произход, официално признат за "баща на компютъра". По този знаменателен повод блиски роднини на Джон Атанасов, сред които съпругата му Алис Атанасова, сина му Джон Атанасов – джуниър, дъщеря му и трима от внуците му, гостуваха в България и участваха в големите тържества у нас по случай вековния юбилей на именития българин. Те посетиха петнадесет града на страната, срещнаха се с представители на академичните среди, с преподаватели от различни български университети, със студенти, учители и почитатели на голямото дело на Джон Атанасов. Кулминацията на честванията бе създаването на паметник на Джон Атанасов, издигнат пред Телефонната палата на бул."Гурко". Той бе открит на 3 октомври в София от президента на Република България Георги Първанов. На тържеството присъствието на посланика на САЩ у нас Негово превъзходителство Джеймс Пардю, заместник-председателя на Народното събрание акад. Благовест Сендов, кметът на София Стефан Софиянски, депутати, политици, учени, както и многобройни граждани на столицата.

Президент Първанов обяви учредяването на престижна научна награда на името на Джон Атанасов, която ще бъде връчвана ежегодно за извънредни постижения в областта на компютърните науки и информационните технологии. Трима от внуците на Джон Атанасов, в това число Тамара Бъртън и

Фред Уистлър, пожелаха да получат българско гражданство, във връзка с което, лично министърът на правосъдието Антон Станков подписа съответно предложение до вицепрезидента на републиката Ангел Марин. Роднините на Джон Атанасов отпътуваха на 8 октомври, изпълнени с чувство на благодарност и възхищение от гостоприемството и признателността на българите към значимостта на делото на Джон Атанасов. В края на октомври и началото на ноември т.г. тържествата продължиха на територията на САЩ, като акцентът им беше в щата Айова, в Университета на Айова, в градчето Еймс, където Джон Атанасов е бил професор по физика и математика и където през периода 1937-1942г. заедно със студентката си Клифърд Бери издава първият електронен компютър АВС, наречен по първите букви на създателите си Атанасов и Бери.

Убеден сам, че България трябва да направи всичко възможно пред паметта на нашия велик сънародник и да популяризира факта, че най-великото откритие на ХХ век – компютърът, е дело на човек с 50% българска кръв. Самият той приживе многократно е подчертавал, че се гордее с българския си произход.

Българските корени на “бащата на компютъра” тръгват от съдбовната 1876 г., когато неговият дядо Атанас Атанасов взема дейно участие в Априлското въстание. Той е убит в сражение при родното му село Бояджик, Ямболско. В скута на убития Атанас оцелява едва тримесечния му син Иван, който по-късно е открит и спасен от майка му – Яна. Когато Иван става на 13-годишна възраст е отведен в Америка от вуйчо си Константин. Той завършва електроинженерство, жени се за ирландката Айва, с която създават и отглеждат 10 деца. Първородният си син те наричат Джон, като добавят към името му с тире Винсънт, т.е. победителят. А фамилията идва от далечното ямболско село и дядото въстаник. Малкият Джон става истински победител. В началото на третото хилядолетие почти всички хора са убедени, че именно компютърът, чиито първообраз създава Джон Атанасов, а не автомобилът или самолетът е най-голямото изобретение на бурния ХХ век.

Днес стотици милиони хора ежедневно използват компютър на работните си места, в домовете си, дори когато са на път с лаптоп в ръка. През дългия си 92-годишен живот Джон Атанасов прави още около 30 големи изобретения. Признанието, че именно той е създал първообраза на съвременните компютри, идва 30 години след откритието, когато през 1973 г. съдията Ларсън от съда в Минесота обявява след дълъг и изтощителен съдебен процес, че авторите на компютъра ЕНИАК американците Мокли и Додс, са “заимствали” идеите си от компютъра на Атанасов – Бери. Президентът на САЩ Джордж Буш-старши връчва през 1990 г. Националния медал за технологии на Джон Атанасов, като официално обявява, че “баща на компютъра” е американският учен от български произход Джон Атанасов. Четвайки 100-годишния юбилей на нашия сънародник, не може да не се гордеем, че България дава признанието си на Джон Атанасов 20 години преди САЩ. Джон Атанасов посещава на два пъти България, като през 1970 г. е обявен за действителен член на БАН, а съответно през 1970 и 1985 г. е награден с високите български отличия – ордени “Кирил и Методий” и “Народна Република България”. В памет на Джон Атанасов група видни български интелектуалци учредиха Международна асоциация “Джон Атанасов” (МАДА), чиято цел е популяризиране световния принос на българите в сферата на науката, образованието, културата и спорта.

Георги Божков, политолог

150 години от рождението на Стефан Стамболов

Българският Бисмарк – така известни европейски политици и журналисти наричат този голям български държавник и политик.

Роден в Търново. Първоначално учи в родния си град, после в Одеската духовна семинария. За пръв път се изявява в националноосвободителното движение като търновски делегат на Общото събрание на Българския революционен централен комитет (БРЦК) през август 1874г. След неуспеха на Старозагорското въстание (1875) Ст. Стамболов се завръща в Букурещ и тук заедно с Христо Ботев издава стихосбирката “Песни и стихотворения”. По-късно ръководи заседанията на

Гюргевския революционен комитет (ноември 1875), който взема решение за подготовката на Априлското въстание (1876), след което се отправя като главен апостол в Търновския революционен окръг. Стечение на обстоятелствата не му позволява да вземе пряко участие в неравните и кървави сражения по време на въстанието.

След потушаването му в Румъния отново приютава възрожденския поборник, където не секва неговия революционен устрем. Ст. Стамболов е един от редакторите на в. “Нова България”, участва дейно в ръководството на Българското централно благотоворително общество (БЦБО 1876-1877). По време на Руско-турската война (1877 – 1878) е секретар на военния пратеник на Славянския комитет.

С този си актив Ст. Стамболов посреща освобождението на България.

Като един от създателите на комитетите “Единство” след Берлинския конгрес (1878), той е воювал с воля, мисъл и дело за обединението на България.

Активен член на Либералната партия. От 1880г. е народен представител и председател на II Обикновено народно събрание. Обявява се срещу т.нар. Режим на пълномощията (1881 – 1883) и за възстановяване на Търновската конституция. Председател на IV Обикновено народно събрание (1884-1886). Участва в съединението на Източна Румелия с Княжество България (1885). През есента на 1885г. е доброволец в Сръбско-българската война. Обявява се за връщането на княз Александър Батенберг след принудителната му абдикация (1886). С изключителната си политическа интуиция той съзнава, че не личността, а монархическата институция гарантира в момента стабилността на Княжество България.

Съдейства за избирането на Фердинанд I за български княз (1887). Лидер на Народнолибералната партия (1887). Редовен член на БКД (1884) и дописен член на Белгийската национална академия по антропология и праисторическа археология в Брюксел (1889).

Новият “звезден миг” в политическия път на Ст. Стамболов настъпва, когато след краткотрайното му регентство, заедно с Петко Каравелов и Сава Муткуров (1886-1887), застава начело на българската политика в качеството си на министър-председател (1887-1894). При неговото управление се приемат едни от най-модерните закони, които допринасят за мощното съзидание на България във всички области на нейното битие – икономическо, политическо, духовно, военно. Под неговата властна десница страната получава онзи силен тласък, който в началото на 20. век я извежда на челно място сред всички балкански държави по основни показатели на целокупното развитие. И неслучайно един французин, приятел на българите, го нарича “гений, разбрал значението и позициите на България”.

Ускорената модернизация обаче се постига с диктаторски похвати спрямо политическите опоненти. В чисто обществен план годините на неговото управление не могат да се нарекат в никакъв случай образец на демокрация. Ст. Стамболов е убеден, че с пресичането на легалното политическо противоборство, че с блокирането на пратизанските партийни борби и със стихването на котерийните свади ще се създадат по-добри възможности за бързо развитие на страната.

Външнополитическата стратегия на Ст. Стамболов най-често се определя като “русофобство”. Всъщност той, като никой български политик за всички времена, непрекъснато се стреми към национална независимост и към суверенни дипломатически действия на младата държава. Ст. Стамболов не поставя страната в подчинение на Великите сили. Той умело лавира между рифовете на европейската политика и със серия от търговски споразумения гради българския международен престиж. Няма романтика, има строг, целенасочен и перспективен прагматизъм във външнополитическите планове и действия на Стамболов. Той трезво преценява, че в конкретния политически и исторически момент в Македония и Одринско не може да се развява бунтовно знаме. Затова лидерът на Народнорепубликанската партия се стреми към извоюване на владишки берати в Македония, към развитие на българското просветно дело в останалите под сянката на полумесеца земи.

Сблъсъкът на Ст. Стамболов с не по-малко амбициозния Фердинанд става неизбежен. На 17 май 1894г. оставката на могъщия министър-председател е приета. Така от историческата сцена слиза една велика политическа фигура в българската следосвобожденска история.

На 3 юли 1895г., в стила на балканските политически нрави, Ст. Стамболов е нападнат и жестоко съсечен на улицата, в центъра на София. След три дни умира от раните си. Погребението му се превръща в една от най-мерзките сцени, които българската история познава.

(От книгата: “Най-значимите личности на България”)

По повод годишнината на Обесването на Левски

Васил Левски в София

Словото му, просто и безизкуствено, вълнуваше, смущаваше, убеждаваше. Отдето помина, а той мина навсякъде, по дирята си остави нови ламтения, повдигнати въпроси, разбудени жажди. Известността му бързо порасна, влезна в хижата, развълнува градовете, изпълни планините... Левски е изражение на една сила, излязла из цели векове страдания, из цял океан унижения...”

Иван Вазов

В нашата история Васил Левски е една от най-безспорните личности. Неговото присъствие в българското общество е било винаги и ще бъде трайно, реално, живо и вълнуващо. В народното съзнание, макар и първично, но в случая безпогрешно, Васил Левски е уподобен на апостол, напомнящ сподвижниците на началото на християнството. Народът го нарече и Апостола, и “светец го зовеше”, и бай Васил, и Дякона, за чието избавление той се бе обрекъл. С този величествен образ и божествен обет Васил Левски е пребивавал нееднократно, привличал, търсил и намирал сподвижници а прежеждията му са възкресени във вълнуващия разказ на Иван Вазов “Апостолът в прежеждие”.

За първи път забързан, задъхан, Васил Левски преминава през София през първата половина на март 1862 година, отивайки към Белград, за да се зачисли в легията на Г.С. Раковски. Така още първите му стъпки в революционното движение, отекват, макар и без конкретен ангажимент, по тихите улици на стария град, смълчан и стенещ под властта на поробителя. А както сам пише в едно свое писмо: “Аз съм посветил себе си на Отечеството си още от 61-во (лето) да му служа до смърт и да работя по народната воля”, то София с основание може да се гордее, че е една от първите спирки на Апостола по неговия славен и страшен път към свободата на България.

След осем години със “сърце порасло и за кръст готово” Васил Левски е в София, но този път с историческа мисия. През 1870 година, по време на третата си обиколка из Българско, Апостола е тук и през есента на същата година основава Частен революционен комитет, в чийто състав влизат: Христо Т. Стоянов – председател, Христо Ковачев – секретар, Димитър Нождаров – касиер, и членове – Стоян Малинов и Димитър Трайкович. Сподвижници и съпричастници в святото му дело са видната софийска възрожденска деятелка Йорданка Филаретова, в чийто дом отсяда неведнъж и където се укрива комитетската архива, Димитър Хаджикоцев, отец Геннадий Ихтимански – игумен на Драгалевския манастир, сигурно убежище на Апостола, хаджи Мано Стоянов, Спас Тумпаров, Михаил Боботинов, Мито Каймакчиев, Никола Десев, Атанас Абаджиев, Цвятко Рунтов, Димитър Митович, Димитър Димов, Манолаки Ташев, хаджи Боне Петров, Никола Крушкин, Георги Стоицев, Стоян Вардев и др., В “делото опасно” са привлечени хора “из всякоя възраст, пол, занятие”. За прикритие на Софийския комитет Васил Левски му определя псевдоним, Исаак хаин. На този комплимент Апостола възлага изключително отговорните функции на ръководен център за комитетите в Югозападна България и Македония. За съжаление, комитетската архива е унищожена след ареста на Димитър Общи, за да не попадне в ръцете на турските власти, които извършват масови арести и усилено издирват Левски. За състава и дейността на комитета използваме косвена информация, проверена и исторически доказана. И преди, и след създаването на Софийския комитет Левски обикаля селата около София, които сега са в чертите на града: Биримирци (днес квартал “Бенковски”), Горубляне, Герман, Враждебна, Панчарево, Слатина, Бистрица, Подуене и др. Предполага се, че в някои от тях Апостола основава комитети, каквито са твърденията, че в кв. “Бенковски”, в къщата на Веле Митрев е създаден революционен комитет. Софийските тайни съзаклятници най-често се събират в хановите на хаджи Боне Петров, които са се намирали на Солни пазар и около двореца Врана на Цариградско шосе, в хана на Димитър Трайкович, намиращ се южно от черквата “Св. Неделя”. Към безспорните, исторически доказани факти можем да приобщим и следващите посещения в София, отразени в тефтерчето му. На дванадесети и тринадесети декември, 1871г. заедно с Димитър Общи Васил Левски е в София. Тук остават четири-пет дни в Хаджимановия хан (намиращ се на ул. “Искър”, на мястото на днешния гараж на Министерския съвет). Вероятно в хана на Трайкович организират сбирка на комитета. Пак през тези дни, на четиринадесети или петнадесети декември, Васил Левски е в Драгалевския манастир, след

което минава през Вълчовия хан в с. Враждебна, откъдето напуска София на път към Ловеч през Ташкенсен (днес с. Саранци).

В продължение на двадесет месеца, от юни 1870г. до края на 1871г. Апостола извършва неимоверно голяма идейно-политическа и организационна дейност. Основана е Вътрешната революционна организация, изградени са частни революционни комитети, приобщени са към борбата многобройни участници, съмишленици и сподвижници. Разработен е проектоустава (Наредата) на организацията, за чието обсъждане Васил Левски полага изключителни усилия. Набира средства за оръжие, подготвя народа за бунт, за свобода. В края на месец декември 1871г. и началото на месец януари 1872г., Апостола е в Плевен, където празнува именния си ден – Васильовден. Цялото му внимание през новата година е насочено към подготовка за всеобщо въстание.

И така до Арабаконашкия обир на 22 септември 1872г. Арестуваният Димитър Общи на 24 октомври същата година още при първите разпити прави пълни разкрития, последвани от многобройни арести на комитетски дейци. Левски замисля освобождение на затворниците в София и по този повод посещава града във времето между 1 и 18 декември, но по-късно се отказва от плана си пред опасността от нов провал. Къде е отседнал тук е неизвестно. Пътува непрекъснато, без отдих из Южна България. От “тайна къща” пише писма до Голям извор, до Ловеч, до Христо Иванов – Големия. Това са последните му писания, и от тази “тайна къща” тръгва за Ловеч, като отново се отбива в София, за да получи по-пълна информация за протичащия съдебен процес. Оттук продължава към Карлово, Сопот, Троянския манастир и на 25 декември е в града-седалище на БРЦК – Ловеч. На другия ден призори е заловен в Къкринското ханче, при това в неравна борба с турските заптии. Там той е ранен, но и ранява един от турците.

След предварителните разпити в Търново, при засилена охрана, окован във вериги, в кола за затворници “шеркет арабаса”, Апостола е докаран в София късно вечерта на 3 януари 1873г. Затворен е в килия на турската казарма, намираща се на площад “Св. Александър Невски”, в района на днешната сграда на Св. Синод. На 4 януари е изправен пред специалната следствена комисия, оглавявана от Али Саиб паша. Процесът се провежда в конака и тук при един от разпитите Левски признава, че е идвал само три пъти в София. Разбира се, признанието е като цялото му поведение пред съда, пред който подчертава, че никого не познава, че нищо не знае и че е сам в борбата. Васил Левски е осъден на смърт. Присъдата е произнесена на 14 януари, а на 22 януари султан Абдул Азис подписва ираде (указ), с което потвърждава смъртната присъда. На 6 февруари стар стил Васил Левски е обесен близо до мястото, където днес се издига паметникът му.

София приема завинаги в земята си този велик син на България и заедно с Карлово и Ловеч очертава историческия път към безсмъртието на Апостола.

Елинка Бояджиева

Председател на Софийския комитет “Васил Левски”

Кюстендилския полк през Босилеградско до Косово поле (01.10 – 15. 11. 1915г.)

След решението за включването на България в Първата световна война на страната на Тройния съюз е издадена заповед за мобилизиране на въоръжените ни сили. В два часа през нощта на 10 септември 1915г. веста е получена в Щаба на 13 пехотен рилски полк, дислоциран в град Кюстендил. Според плана на мобилизацията полкът се разгръща в четиридружинен състав, картечна рота, телефонна команда, музикантски и парков взводове. Освен това редовни и запасни войници и офицери трябва да попълнят и други части.

Рано сутринта на 24 септември полкът съставен от 61 офицери; 5 лекари; 4 чиновници; 5741 подофицери, ефрейтори и редници и 581 коня е построен на казармения плац и приет от командира полковник Кръстю Киров. В полковия състав са включени редовни и мобилизирани военнослужащи от Босилеградско, чието число е трудно за установяване.

Под звуците на химна “Шуми Марица” и марша “Съюзници разбойници”, полковата колона поема към Долно село, където стига около 17 часа. След полунощ на 27 септември отново на път през с. Бистър за Босилеград. Подир труден многочасов преход е разквартируван там. В следващите дни

дружините са изнесени в селата Мусул, Долна Любата и Горна Любата. Заети са върховете Стръмна Чука, Бесна Кобила и други висоти.

За предстоящите военни действия полкът е допълнен с планинска батарея и полуескадрон конница и се превръща в самостоятелен отряд под командването на командира на Първа бригада полковник Панайот Сантурджиев. Задачата на усиления полк е да настъпи в десния фланг на нашата Втора армия по посока Кривда фея – Сливница – Изамна – Кумарево – град Враня, да проникне в долината на река Българска Морава, да прекъсне железопътната линия за Македония между Враня и Лесковец, а после още на запад.

В сутрешните часове на 1 октомври, при пълна тишина, дружините заемат изходни позиции в готовност за светкавично нападение. Вляво около Бесна кобила е Първа дружина на майор Ставри Андреев. С неотразима атака е овладян вр. Патерица и околните височини.

Трета дружина на майор Тодор Иванов от Бесна кобила се насочва към връх Модрика, овладява го и продължава устремно на към с. Крива фея. Зад нея в резерв е разгърната Четвърта дружина на майор Христо Начев. Вдясно Втора дружина на майор Стефан Коевски атакува Гнойна чука, Крива грамада, Разкръст и Проклетия. Изненадани, сърбите са изгонени оттам почти без съпротива.

Настъплението на полка продължава, и на 4 октомври той е вече в пределите на тогавашна Сърбия, иначе земи чисто български заграбени от съседите. Следващите дни преследването на сръбските сили е в северна посока. Последователно се водят боеве по долината на река Елешничка, връх Стрешер, Сурдулица, Владишки ханове, гарите Гърделица и Предеяне, където са изоставени 321 вагона с платове, храни, захар, тютюн, сапун и други материали.

При атаката на сръбската позиция на връх Стрешер, проведена на 14 октомври., завидна находчивост и храброст проявява редникът от с. Паралово Стойне Атов Китанов. Той забелязва сръбска картечна група, която се насочва във фланг на полка. Преценявайки критичността на момента заедно с четирима другари той се промъква в гръб на групата. Следва изненадващ бомбен удар и смразяващо “ура”. Освен убитите сърби, са взети в плен 17 души, 2 картечници и 23 пушки. Така неустрашимите бойци начело с редник Стойне Атов Китанов пресичат опита на противника да забави настъпателното движение на полка.

Преследването на сърбите продължава през река Българска Морава в посока град Лесковац. Задачата е изпълнена успешно и на 27 октомври е отдадена заповед полкът да се отправи на юг през Кукавица планина за град Враня и оттам за Бояновец. Наредането е в ход и на 29 октомври полковият състав спира на почивка във Враня. На следващия ден полковото знаме гордо се развява по шосето за Бояновец и Гънилане. Между 1 – 9 октомври се разгарят ожесточени сражения около Гънилане и село Търникевци. Сръбската съпротива е ликвидирана. Придвижването на полковите дружини се насочва на запад за Косово поле. Преминава река Ситница, след което на 14 октомври са достигнати селата Ресиновци и Седларе, населени с албанци. Оттам на полка предстои заминаване за Македония през Шар планина. По-нататъшното преследване на противника към град Призрен и албанските планини е възложено на други части.

Така в продължение на месец и половина 13 пехотен рилски полк дава своя съществен принос в разгрома на Сръбската армия. Преминава с боеве десетки километри, при лошо време, през стотици местности, селища, реки, долини, върхове и чукари. Под дъжд от снаряди и куршуми. В бой или от рани загиват над 182-ма млади българи. От тях повече от 30 са от днешно Босилеградско. Те заедно със своите братя от полка проливат кръвта си за българското единство.

Поклон на тях и на всички загинали българи през началния период на Първата световна война и после.

Тодор Димитров

Войната се завръща

Г-н Анри Позе е френски журналист с несъмнена величина и влияние, който от дълги години ратува за югославската кауза. Той обича Сърбия и й го е доказал достатъчно в течение на 20 години. Затова никой не може да окачестви анкетата му като пристрастна защита на българската кауза.

Г-н Позе е имал възможността да проникне там, където стонове на всичко, що носи български дух, не стихват; където е поругана паметта и се кошунства с костите на загиналите за човешките

права на брата – роб; където с невъобразими изтезания не можах да убият националното му съзнание...

Това ни разказва г-н Пози.

(Из предговора към първото издание от 1934г.)

България и мирът

От четирите малки християнски държавици, които въстанаха и се освободиха в последната половина на XIX век на Балканския полуостров, където турското владичество се оттегляше стъпка по стъпка, преди 20 години, в навечерието на тяхното последно и решаващо нападение срещу турците, България беше безспорно най-силната.

Тя не притежаваше още естествените си граници, благодарение на Австрия и Германия, които искаха да избягнат образуването в южната част на полуострова, до Егейско море, на една българска държава, чиято мощ би се изпречила на пътя на австрийските планове. Те ревизираха на Берлинския конгрес в неин ущърб Сан-Стефанския договор, който беше обединил България. В 1885 година тя си възвърна Румелия, но биде принудена да води по този повод война със Сърбия, която беше насърчавана от Виенската дипломатия; австрийците, които бяха обезпокоени от погледите на Сърбия, отправени към Адриатическото море, се стараеха да ги отправят към долината на Вардара.

В теорията на двете балкански войни е всеобщо прието, че България извърши измяната, като нападна сърбите, с чиято помощ беше победила турците, защото се беше решила да запази за себе си плодовете на общата победа и защото си мислеше, че тя е по-силната. Победена, тя изкупи своята измяна.

Авторът на втората балканска война, този, който я е желал веднага след подписване договора с България на 13 март 1912г. за съюз и подялба, и който с всички сили ускоряваше събитията, щом като турското поражение стана неизбежно е Пашич, сръбският министър-председател.

Пашич е, който накара сръбските войски, които той беше изтеглил от фронта при Чаталджа, под претекст на пълното им безсилие, да завземат тези области на Македония, на които Сърбия беше хвърлила око- Скопие, Велес, Куманово, Щип и Прилеп. Пашич е, който в съгласие с войводата Путник, началник щаба на сръбската армия, прати в тази Македония банди от нередовни войници – четници, организирани под началството на полковник Димитриевич от Народната отбрана. Щом като доидеше моментът сърби и гърци да нападнат българите, четниците трябваше да потушат с кръв съпротивата на македонското население.

Аз чувам още възклицанието на сръбския министър Веснич, в което се четеше триумф: “Най-сетне! Те са в нашите ръце!” Това беше през оная сутрин на 30 юни 1913г., когато пристигна в Париж новината, че българските части атакували сърбите.

Когато българите, за които днес се питаме как са били дотолкова заслепени, че не са знаели толкова дълго време нищо за удара, който се замисляше срещу тях, си дадоха сметка, че са обкръжени като в пръстен от сръбско-гръцките войски, беше много късно.

Обаче боеспособността на техните войници беше толкова голяма, толкова пламенно беше желанието им да се освободят от обръча, който ги стягаше, че те щяха да победят, ако не ги беше съсипала намесата на румънците, които ги нападнаха в тил по предвидения план.

И понеже българите бяха атакували първи – а те бяха заставени да го направят, единственият път да се спасят беше да нападнат те, преди да бъдат нападнати от своите противници – и понеже бяха атакували без предупреждение, те останаха отговорни пред света.

България, през всичките политически и военни събития, които се нижеха на Балканите от декември 1911г. до края на юни 1913г. имаше само една единствена грешка, но тази грешка беше непростима: тя беше станала, за много късо време, много силна и много бързо го беше показала...

Защото България взе участие във войната(Първата световна-б.р.) само за да си върне земите в Македония, които беше загубила при поражението си във втората балканска война. Но тя направи това – то трябва неуморно да се повтаря, защото е истината.....- след като предложи помощта си на Съглашението. В замяна на това.....тя искаше възвръщането от страна на Белград на земите, които и бяха изрично обещани в сръбско-българския договор от април 1912г. Още в началото на войната, щом Македония и Добруджа бяха заети, България имаше само една мисъл – да се оттегли от борбата.

.....
Мирът, наложен и с Ньойския договор, я смаза: наложиха и едни репарации, пропорционално много по- тежки от германските; тя даде през време на войната повече от 135 000 убити и още толкова инвалиди; биде принудена да даде на Сърбия нови български земи: Струмица, Босилеград, Цариброд, Тимошката долина; на Гърция цяла южна Тракия с Дедеагач, Гюмюрджина и Ксанти; на Румъния – част от Добруджа; тя изгуби окончателно цяла Македония, също и надеждата за излаз на Бяло море. Никога никой победен народ – освен Унгария, която Трианонският договор разкъса – не е изпитал по-голямо нещастие.

.....
Унищожил се Австро-Унгария, смес от нееднакви народности, но в която никой не потискаше другата и която беше едно от най-блестящите огнища на западната култура, за да се създадат три: Румъния, Чехословакия и Югославия, където малцинства с по-ниска цивилизация, но държащи силата, потискат зверски мнозинства с по-висока цивилизация, но безсилни.

.....
Великите принципи за свободно определяне на народите, за запазване на религиозните, икономическите и културните права на етническите малцинства, провъзгласени и грижливо пазени у четирите велики съюзници, са безсрамно изнасилени в Централна Европа и Балканите от малките нации, които си поделиха плячките от Будапеща, София и Виена.....Никъде, в никой случай, и при никакви обстоятелства, от четиринадесет години насам, ни сърбите, ни чехите, ни румънците, не уважиха задълженията си.

.....
С такива именно граници, предложени от такива хора, великите победители, чието незнание и доверчивост бяха поразителни, поделиха безапелационно земи и народи в Централна Европа и на Балканите! Благодарение на подобни изигравания 400 000-те сърби, заселени в унгарския Банат, “сърбизираха” - в името на правдата и чрез прилагане принципа на националностите – 600 000 унгарци и 400 000 немци; два милиона и половина румънци в Трансилвания “румънизираха” около три милиона нерумънци, от които две трети бяха унгарци; около шест милиона чехи станаха господари на повече от седем милиона нечехи, от които една пета бяха унгарци; и чрез простото твърдение на Пашич, че там са сърби, една страна, два пъти по-голяма от Белгия – Македония – и нейните два милиона и половина българи, бе дадена на Сърбия, която те мразеха и от която се отвращаваха.

Към българския народ.

Написах тази книга, за да може да узнае истината Франция, моята родина, страната на свободата, правдата и справедливостта, но която политици и една продажна преса държат в пълно заблуждение.

Бъдете търпеливи! Имайте твърдост и надежда! Всеки на своя час! Скоро ще удари часът, в който ще изгрее над страната ви бляскавото слънце на правдата, когато ще ви се върнат земите, които ви заграбиха. Иде часът, в който вашите братя в Македония (чийто непоносими страдания, чиято непобедима любов към родината България видях с очите си, въпреки усилията на потисника да ми попречи) ще се освободят от кървавото иго, което ги смазва! Дано тази книга, в която вложих цялото си сърце, цялата си любов към свободата, цялата си вяра в непобедимата сила на истината, да ускори идването на този велик ден.Предлагам тази книга в знак на възхищение, на вяра и дълбоко приятелство на българската младеж, чиято твърдост, чиято жажда за прогрес, чиято воля за национално обновление, в труд, свобода и мир, подготвят бляскаво бъдеще на родината България.

Анри Позе

Няма какво да се добави повече към написаното от този авторитетен френски журналист в книгата му ВОЙНАТА СЕ ЗАВРЪЩА. Всичко написано в нея е едно потресаващо пророчество, което постепенно се сбъдва пред нашите очи.

**Д-р Валентин Янев
/подбрал извадките от книгата/.**

Неразделни

Янчо Янев

От синьото небе над планинското село, огряно от ослепителните лъчи на лятното слънце, се сипе знойна топлина. Прохлада се носи само край малкия селски язовир при слабия повей на вятъра. Бистрите прозрачни води отразяват небесното светило с ярки ослепителни отблясъци. По далечните баири дъбовите и буковите гори са потънали в летна мараня. Въздухът е наситен с аромата на мащерка и комунига. Светложълтите цветове на кантариона и сините на синчеца са запленаващата украса на поляната. Пред погледа ми е селото, посипало своите махали върху живописни рътлини в сред множество хълмове и долини. Някъде на запад над селото е олисялото след горски пожар било, но възвишението Чардак със своята каменна корона, наречена Миленови скали. От източния край на махалите се откроява зеленото чело на Станкин гроб – нисък рид, покрит със зелен тревен губер и единични сенчести дървета.

Домакинът, на който гостувам във вилата му – Павел А., ми разказва вълнуваща история на тези места край родното му село:

Някога през турско тук е родена и израства чудно красива девойка – Станка. Стройна, миловидна, весела, работна, с мелодичен глас, пленява всички с доброто си сърце и ненагледна хубост. Със своите песни, които огласят полето при жътва, кара селяните в захлас да я слушат. На хора, празници и веселби Станка е най-личната и напета девойка и в сред околните села. Тя радва очите, затрогва сърцата на своите съселяни. Много сръчна, с голям вкус подбира дрехите си, ризите украсява с грабващо погледа вземо, шарените ѝ чорапи са в съзвучие с празничния сукман. Всичко у нея е съвършено.

Станка отдава сърцето си на своя възлюбен Милен от селото. Двамата олицетворяват красотата, хармонията, гордостта и надеждите на съселяните си. Милен е строен, силен, безстрашен и трудолюбив с открито лице и светлосини очи като небесния простор над селото. Той е безкрайно влюбен в своята изгора. С каква радост на сватби младите играят един до друг на селското хоро. Вечер, хванати за ръка скришом в тъмнината отиват в Станкиния двор под сенките на сливите и дълго ще говорят. Тук те си дават клетва за вечна обич. Колко пъти след тези сърдечни разговори и нежни прегръдки Милен, прибирайки се у дома сяда на двора и кавалът му тихо започва да излива в омайни звуци душевната му радост, светлите блянове на любовта му, която властно и трепетно го е обзела.

Двамата се уговарят да направят сватбата си през есента, след привършване на полската работа.

В края на лятото в селото идват на коне турци – пратеници на спахията, господар на селото, да приберат за него спяхилъка в натура и пари и да ги откарат в града, където той живее. Те срещат Станка и остават възхитени от приказната ѝ красота. В душите им припламват коварни желания. Надделява идеята на най-възрастния турчин, техен предводител. Той предлага да вземат момата със себе си и да я подарят на пашата в града. Такава девойка ще бъде най-добрия и драгоценен дар за санджак бея и харема му. На тръгване турците грабват Станка. Нейният плач и отчаяна съпротива събира селяните. Милен се втурва срещу похитителите:

-Агалар, моля ви оставете девойката, ние сме си дали обет да се съберем, недейте я погубва, не я насилвайте, няма да преживее раздялата ни. Пуснете я.

- Махай се проклет гяур, ти не си достоен за такава хубавица. Тя ще краси бейския харем, - строго му отвърща възрастния турчин.

Отчаяна ярост припламва в душата на Милен. Поруганото достойнство, безизходицата, загубата на любимата го водят до отчаяна саможертва. Той изважда ножа си и нананява един от турците, който държи Станка.

Тя побягва в една посока, като успява да се отскубне от ръцете на ранения похитител. Милен също се втурва в противна посока към баира над селото. Селяните напразно молят турския предводител:

-Аго, оставете младите, не ги затривайте, не ни зачерняйте селото. Османлиите озверени и озлобени не чуват молбите. Една част от тях упорито преследват Милен, а останалите с конете си подгонят Станка.

Турският куршум пронизва гърдите на Милен горе под скалите на Чардак.

Станка отчаяно бяга към близката гора, но турците с конете си вече я застигат. Тя вади от пояса си малък нож, замахва и със сетни сили го забива в събствените си гърди, пада мъртва на тревата. По бялата ѝ риза се разширяват алени петна като цъфнали червени рози. Слънчевите лъчи осветяват красивото бездиханно моминско лице, което бързо побледнява.

Селяните тичат към поляната, заобикалят тялото ѝ, тъжно и мълчаливо бършат сълзите си.

- Аго, простете на младите. Те силно се обичаха. Простете и на селото, с трепетен глас отправя молбата си селският кехая.

Турците се изнизват с колите, натоварени с жито, печени сливи, сирене, масло, вълна, сено и със стадо овце към града.

Младите от селото погребват Милен под скалите, които остават в битието на народната памет с името му.

Станкиното тяло намира вечен покой на мястото на нейната гибел, увековечено също с нейното име.

В наши дни при прокарване на водоносни тръби от язовира към селото през местността Станкин гроб е открит в сухата земя запазен скелет на млада жена с бисерни зъби. Покоят на мъртвата не е нарушен. Тръбите са отклонени, а костите ѝ непипнати отново са покрити с пръст.

По повод единственото състезание на Балканите

КИЦ "Цариброд" започна подготовките за "ХI Детско Великденско състезание по чупене на яйца"

В изтеклите 10 години в Босилеград се провежда традиционно детско Великденско състезание по чупене на великденски яйца. Първоначално, състезанието започна да се провежда в организация на семейство Димитрови от Босилеград, а от 1998 година в организация на Културно-информационния център "Цариброд" в Босилеград с щедрата помощ на многобройни спонсори и приятели на децата от Босилеград и България. Идеята е, чрез празничната традиция чупене на Великденски яйца децата да се срещат, забавляват, запознават и сближават по повод великия християнски празник Великден и чрез игра да усвояват високите морални ценности на християнството.

Интереса за участие в състезанието се увеличаваше с всяка измината година и през 2003г. на него участваха 349 деца от Босилеград, България и вътрешността на Сърбия. Поради големия интерес състезанието се провежда в рамките на два дни: за най-здро, най-оригинално и най-хубаво боядисано яйце със съответни награди във вид на сладкиши, играчки, облекла и ученически пособия за всички участници, високо класиралите се и победилите деца. Състезанието досега се финансираше от повече спонсори от Босилеград, общинските съвети в София, Перник, Дупница, Кюстендил, културни институции, фирми и частни лица.

С оглед на досега постигнатите резултати, КИЦ "Цариброд" в Босилеград смята, че през 2004г. детското Великденско състезание по чупене на яйца в Босилеград трябва да получи балкански характер като на него се поканят за участие деца от Гърция, България, Македония, Румъния и Сърбия. Разбира се, ако се наберат необходимите средства за организиране на състезанието.

По този начин в Босилеград може да се установи една трайна международна детска манифестация която ежегодно да сближава децата от балканските страни в духът на новите европейски стремежи

за укрепване на трансграничното сътрудничество в областта на културата и въз основата на високите хуманни ценности на християнството.

Същевременно, могат да се пропагандират правата на детето загарантирани с международната конвенция за правата на детето. Децата от балканските страни могат да се срещат, сближават и запознават като им се предложат културни програми с общочовешко послание за мир, разбирателство и сближаване между народите.

Целта на проекта е децата да се възпитават в дух на мир, приятелство и разбирателство но и да се възстановява и развива християнската традиция. Изнамиране на общите и обединяващи балканските страни културни ценности. Да се обърне внимание на международната общност върху тежкото социално положение на децата от българското национално малцинство. С установяване на тази детска манифестация Босилеград може да прерасне в балкански център на детската радост, мира и сътрудничество между балканските народи, да излезне от неизвесността в която сме западнали, да запознаем съседните страни с трудното ни положение което може благоприятно да се отрази върху нашата община. Това състезание трябва да бъде гордост за нашия град.

На “ХІ Детско Великденско състезание – Босилеград 2004” се очаква да участват около 600 деца на възраст от 5 до 14 години от Сърбия, България, Македония, Гърция и Румъния. Всички деца ще имат възможност да общуват, да се запознават, да се радват, състезават и участват в културната програма с послание за мир, приятелство и разбирателство между балканските народи.

Целта на проекта е както вече посочих, и запознаване на децата и другите участници от балканските страни с положението на децата от българското малцинство. Утвърждаване на Босилеград като балкански център на детската радост. Отпращане на детско общобалканско послание за мир, любов и разбирателство между балканските народи.

Надявам се любовта към децата да ни обедини с общи усилия да направим нещо добро и хубаво за Босилеград и всички нас!

Александър Димитров

Две Коледни тържества

КИЦ “Цариброд” в Босилеград със своите партньори от България изнесе две детски културни програми за деца по повод Коледните и новогодишни празници.

Първата културна програма се проведе на 30. декември 2003г. и бе изнесена със съдействието на Столична община София. На програмата дойде и заместник-министъра по културата на Република България Ралица Базайтова която използва повода подробно да се запознае с дейността на КИЦ-а в Босилеград. Танцовата формация “Екстаз” изнесе прекрасна музикална програма пред около 150 деца а след това дядо Коледа от България раздаде коледни подаръци на босилеградските деца.

Втората културна програма се проведе на 05. 01. 2004г. и беше подарък на Любомир Ралчев ръководител на театрална агенция “България” който в ролята на дядо Коледа също раздаде коледни подаръци на около 150 босилеградски деца, а “Ариел театър” в лицето на кукленият актьор Георги Спасов изнесе пред малчуганите моноспектакъла “Храбрият шивач” по едноименната вълшебна приказка от Андерсен получил много отличия на международни фестивали. Представлението беше посрещнато възторжено от малките зрители. Провеждането на тази културна програма беше подпомогнато от Агенцията за българите в чужбина.

Радко Стоянчов

*Господнята молитва

Господ Иисус Христос ни е дал най-съвършен образец на молитва. Тази молитва е кратка по обем, но богата по съдържание и обхваща всичко съществено, за което християнинът трябва да се моли. Тя се нарича Господня молитва, защото е дадена не от човек или от ангел, а от Самия Господ. Текстът на Господнята молитва е:

Отче наш, Който си на небесата!

да се свети Твоето име;

*да дойде Твоето царство;
да бъде Твоята воля, както на небето, тъй и на земята;
насъщния ни хляб дай ни днес;
и прости нам дълговете ни, както и ние прощаваме на длъжниците си;
и не въведи нас в изкушение,
но избави ни от лукавия;
защото Твое е царството, и силата, и славата вовеки. Амин. (Мат.6:9-13).*

За да бъде по-добре изяснена, Господнята молитва се разделя на: **о б р ъ щ е н и е**, **с е д е м** **п р о ш е н и я** и **с л а в о с л о в и е**.

О б р ъ щ е н и е

Отче наш, Който си на небесата

Бог е отец на всички хора като Творец и Пазител на целия човешки род, но Той предимно е Отец на всички християни. Ние се осмеляваме да наричаме Бога наш Отец поради вярата в Исуса Христа, Който със Своите изкупителни страдания ни е примирил с Бога, и по благодатта на духовното възраждане, която ни се дава в тайнството Кръщение. За вярващите в Господа Исуса Христа апостолът казва: На всички ония, които Го приеха – на вярващите в Неговото име – даде възможност да станат чеда Божии; те не от кръв, ни от похот плътска, нито от похот мъжка, а от Бога се родиха (Иоан 1:12-13).

Щом Бог е наш Отец, а ние сме Негови чеда, ще рече, всички ние помежду си сме братя и сестри и трябва да имаме един към друг взаимна любов. Затова, макар някой от нас да се моли насаме, винаги трябва да казва “Отче наш”, а не “Отче мой”, защото поради християнската си любов към ближните ние сме длъжни да се молим не само за себе си, а и за другите; длъжни сме, като призоваваме Бога, да измолваме от Него добрини колкото за себе си, толкова и за другите.

П ъ р в о п р о ш е н и е

Да се свети Твоето име

Без съмнение, Божието име е свето само по себе си. “Свето е името Му”, казала Пресвета Дева Мария в отговор на поздрава на праведната Елисавета (Лука 1:49). Но Божието име може да се свети или, с други думи казано, вечната светост на Бога може да се проявява и в нас –човеците на земята. Това става: когато ние, живеем тъй, както изисква Неговата светост, и с такъв живот прославяме Бога, Който ни е възродил за свет живот. Спасителят ни заповядва:

Тъй да светне пред човеците светлината ви, та да видят добрите ви дела и да прославят небесния ваш Отец (Мат.5:16).

В първите християнски векове исинските последователи на Христа с изпълнението на заповедите Му, в които им била открита Божията воля, със самоотвержената си любов към ближните и с постоянната готовност да дадат душите си за тях привличали към Христа тъпни езичници, които познавали в християните величието и светостта на Бога.

В т о р о п р о ш е н и е

Да дойде Твоето царство

Под Божие царство в Господнята молитва се разбира благодатното царство, което по думите на апостола е “правда, мир и радост в Светаго Духа” (Рим.14:17). За някои това благодатно царство още не е дошло в пълната си сила, а за други изобщо не е дошло, щом грехът още царува в смъртното им тяло, за да му се покоряват в телесните похоти (Рим.6:12), сиреч щом още господарува у тях толкова силна наклонност към греха, че те се стремят да задоволят всички телесни похоти. Божието царство, за което ние се молим във второто прошение от Господнята молитва, идва за човека скришом и вътрешно, т.е. то се заражда в тайните гънки на човешкото сърце и трябва първо да се настани и затвърди там. Благодатното царство Божие няма да дойде тъй забелязано, както се появяват царствата на този свят, защото то е царство духовно, в душата на човека, вътре в него. С думите **д а д о й д е Т в о е т о ц а р с т в о** ние молим Бога щото всички хора да познаят Неговата воля и да я изпълняват, за всички хора на земята да настане царството Божие – царство на мир, правда, любов и добро.

Т р е т о п р о ш е н и е

Да бъде Твоята воля, както на небето, тъй и на земята

С думите **д а б ъ д е Т в о я т а в о л я** ние сме длъжни да просим от Бога щото всичко, което правим и което се случва с нас, да става не тъй, както ние искаме, а както е угодно на Бога. Нашата воля не е съвършена, а Божията воля е блага, угодна и съвършена (Рим.12:2). Всеблагият и абсолютно съвършен Бог иска да се спасят всички човеци и да достигнат до познание на истината (1 Тим. 2:4)

Ние, като не знаем бъдещето и като сме привързани към земното повече, отколкото е потребно, често грешим със своите желания и понякога искаме това, което може да бъде за нас не полезно, а вредно. Всеблагият Бог безгрешно и при това безкрайно повече, отколкото ние сами си желаем, ни желае всяко добро и винаги е готов да ни го дарува, стига за това да не пречат нашето своеволие и нашата упоритост. Опитът в живота показва, че ако хората с покорност на волята на Господа се надяват на Него в своя живот и прибягват към Неговата благодатна помощ, те с по-малки сили правят повече добро на себе си и на другите, отколкото онези, които са богати с умствени дарби и с твърда воля, но се надяват изключително на своите природни сили. Ние просим – волята Божия да се изпълнява на земята така, както се изпълнява на небето, защото на небето ангели и светии винаги и във всичко изпълняват Божията воля като обични и послушни чеда на небесния Отец. Ангелите и достигналите светост хора на небето с подвига си да се покоряват на Божията воля дотолкова са се укрепили нравствено, дотолкова са се утвърдили в доброто, че вече не могат да паднат в грях и висшето свое блаженство намират в непрекословното и радостно изпълнение на Божията воля.

Ч е т в ъ р т о п р о ш е н и е

Насъщния ни хляб дай ни днес

Тук под насъщен хляб се разбира хлябът, който е необходим на човека, за да съществува, а също и всички неща, необходими за земния живот, като облекло, обувки, жилище и пр. Господ ни учи да просим от небесния Отец не нещо повече от насъщния хляб, сиреч необходимата прехрана, а също необходимите за живота облекло и жилище, а каквото е повече от това и служи не толкова за удовлетворяване на нашите нужди, колкото за удоволствие него да предоставим на Божията воля; ако на Господа бъде угодно да ни го даде, трябва да Му благодарим; ако ли пък не ни се даде, да не се грижим за него. Насъщния хляб ние трябва да просим, съгласно с наставлението на Спасителя, не за себе си само, но и за всички; всеки един от нас, макар сам да се моли, трябва да казва “дай ни”, а не “дай ми”. Ние сме длъжни да постъпваме така поради чувството на християнска любов, като желаем всички необходими за живота блага не само за себе си, но и за нашите ближни. На нас ни се заповядва да измолваме насъщния хляб само за днес, и това е, а да се надяваме за него на Бога, още повече, че ние дори не знаем дали ще доживеем до утрешния ден, а пък излишните грижи за телесните нужди могат да ни отклонят от служението на Бога. Поненеже човек се състои от душа и тяло, и душата е много по-важна от тялото, то под насъщен хляб в Господнята молитва трябва да разбираме не само всичко необходимо за поддържане живота на тялото, но и храната за душата, необходима за нейния вечен живот. Хляб за душата са словото Божие и тялото и кръвта Христови.

Исус Христос ни учи:

Не се грижете за утре, защото утрешния ден сам ще се грижи за своето доста е на всеки злобата му (Мат. 6:34). Защото вашият небесен Отец знае, че имате нужда от всичко това (Мат. 6:32). Не само с хляб ще живее човек, а с всяко слово, което излиза от Божии уста (Мат. 4:4)

П е т о п р о ш е н и е

Прости нам дълговете както и ние прощаваме на длъжниците си.

Под наши дългове се подразбират нашите грехове. Както сме получили всичко от Бога така дължим да му върнем всичко всичките сили и блага които той ни е дал да ги използваме според неговата воля, съгласно неговите заповеди. Ако не правим това ние сме длъжници пред Господа. Длъжници са ни ония които хора които са били длъжни да ни дадат това което са длъжни според Божия закон, т.е. ония които са съгрешили пред нас, като вместо любов са проявили омраза и вместо истина са показали лъжа. Христос казва: Ако простите на хората съгрешенията им, и вам ще прости небесният Отец; ако ли не простите на хората съгрешенията им, и вашият Отец няма да прости съгрешенията ви (Мат. 6:14-15).

Ш е с т о п р о ш е н и е

И не въведи нас в изкушение

Под изкушение разбираме стечение на обстоятелства в живота на човека, които го застрашават да извърши някакъв тежък грях или да отпадне от вярата. Изкушенията идват от света, от лоши хора, от дявола, а най-вече от самия човек. Най-често виновник за изкушенията е самият човек, неговата необузdana плът, неговата нравствена поквара която прониква в природата на човека, във всичките сили на тялото и духа му и преминава от род в род поради грехопадението на нашите прародители. При изкушението се цели да се вкара грях в човека, съблазън с лоша цел. С това се прошение се иска от Бога да не ни допусне до падане в грях.

С е д м о п р о ш е н и е

Избави ни от лукавия

С тия думи ние просим от Бога да ни избави от всяко зло, което е в нас, и около нас, и в целия свят, който “лежи в зло”, да ни избави от лошите внушения и съблазни на духа на злобата, сиреч дявола, който е олицетворение на злото.

Намирам у себе си такъв закон, че, кога искам да върша доброто, злото стои до мене. Защото с вътрешния си човек намирам услада в закона Божи, но в членовете си виждам друг закон, който воюва против закона на моя ум и ме прави пленник на греховния закон, що е в членовете ми. Нещастен аз човек! Кой ще ме избави от тялото на тая смърт? Благодаря на моя Бог чрез Исуса Христа, нашият Господ.

С л а в о с л о в и е

Защото Твое е царството, и силата, и славата векови. Амин.

С тези думи ние изповядаме вярата си в Бога на когото принадлежи царството, сиреч властта над целия свят, всемогъщата сила и слава във всички векове. С това ние отдаваме почит на Бога. Думата А м и н значи истина е, да бъде.

Ако ли някому от вас не достига мъдрост, нека проси от Бога, Който дава на всички щедро и без укор – и ще му се даде. Но да проси с вяра и да не е съмнява; защото, който се съмнява, прилича на морска вълна, издигана и размятана от вятъра; такъв човек да не мисли, че ще получи нещо от Господа.

Пише: отец Йоан

In memoriam

Арсо Тодоров
(1957 – 2004)

На 2 януари 2004г., в потайно време ни напусна Арсо Тодоров. По образование юрист, по професия адвокат, по душа бохем, по призвание поет, по определение демократ – с една дума човек и то човек с главно “Ч”. Това е живота, едно пламъче духнато от съдбата... и толкоз. Философите казват, че раждането и смъртта не докосват живота, живот се нарича това което е помежду тях. Може би е така, но ние тук, негови близки и познати изпитахме ужасна болка, скръб и печал. Нямахме познат, а душата му да не бе застлана с мъгла, студ сковал сърцето, объркани мисли да не късат съзнанието му. Безмълвен плач и недоумяване от случилото се. Вестта се движеше със скоростта на светлината. Всички повтаряха една единствена дума – трагедия. И наистина е така. Трагедия не само за семейството му и за най-близките, но и трагедия за Босилеград, защото в негово лице онеправданите виждаха спасение, закъсалите опора, приятелите виждаха надежда за Босилеград.

Той не обичаше да се гордее, макар че имаше основание за това. Гордеехме се ние които имахме възможност да го познаваме. Малцина са ония които познаваха натурата му, навичите и маниерите. Винаги беше върхът сред колегите. Уважаван и почитан от клиентите си. Респектиран от познатите. Беше душата на всяка компания и винаги даваше тон за добро настроение. Широко скроен, толерантен и галантен, намираше начин и време за всички. Ценеше и уважаваше всекиго, не знаеше за умора, не обичаше да се оплаква, не беше капризен. Всички християнски заложби бяха в неговия бит; смъртност, почтеност, толерантност, милосърдие...

Арсо Тодоров пипаше в най-тънките струни на поетичната лира, владееше уменията на поетичното слово и с него изказваше състоянието на духа си. Съвсем малки събития и случки от ежедневието бяха одухотворени чрез стихът му и така получаваха висша форма на съществуване.

Весел и спонтанен, роден за малките земни радости. Но умееше и да мечтае. Неговите мечти винаги бяха свързани с по-хубавото и по-качествено съществуване на хората и затова взимаше дейно участие в обществения живот. Винаги знаеше от къде е тръгнал, откъде са корените му, в това отношение никога не се колебал, въпреки цената която е заплащал.

Напусна ни в разцвета на силите си. Тъгата и болката за него са големи и неизмерими, но в съзнанието на всеки ще остане светъл спомен за този прекрасен човек. Имах удоволствието да бъдем две години съквартиранти като студенти в Ниш, две години заели постоянно място в живота

ми. Почти едни и същи неща ни вълнуваха, радостите ни бяха почти еднакви, били сме и тъжни, но не отчаяни, защото знаехме да мечтаем. Много неща от тоя период останаха в моя характер и до ден днешен, май че точно за тези две години се оформи моя психологически портрет, другото са нюанси. От това време съхранявам една негова снимка на гърба на която е написал: "... за спомен от лутащите се времена и изобилие на чувства". Такъв беше тогава, такъв беше и на 3-4 дни преди смъртта му, когато за последен път бяхме заедно. Дори и там, в отвъдното, когато се е срещнал с баща си, с малкия си брат, с роднините си, с Раде Спасов – е имал какво да им каже. Ако има прераждане, много ми се ще неговия дух и натура отново да се втленят в бъдещите поколения на моя род.

Широко да е царството му небесно!
Поклон пред светлата му памет!

Радко Стоянчов

ЛИВЪРПУЛ – ЕДНА ФУТБОЛНА ПРИКАЗКА БЕЗ КРАЙ

“Моята идея е да превърна Ливърпул в бастион на непобедимостта, пред който всички ще прекланят глава”

Бил Шенкли

Славна, интригуваща, странна и донякъде противоречива е историята на Ливърпул. История, в която са преплетени величествени триумфи и ужасяващи трагедии. История, писана с много любов и страст, но и с много кръв! Червените от града на “Бийтълс” не са просто велик клуб. Те са една от онези световни футболни институции, които всекидневно обсебват сърцата и мислите на десетки милиони хора. Ливърпул е класически пример за безрезервна привързаност и солидарност между публика, отбор и клуб. Верността и приемствеността са непреходни стойности в храма, наречен “Анфийлд Роуд”. Там, където преди, по време и след всеки мач звучи знаменитият химн “You w’ll never walk alone”.

Ливърпул даде на света треньори като Бил Шенкли и Боб Пейсли и изпълнители от ранга на Кевин Кигън, Кени Далглиш, Йън Ръш, Майкъл Оуен и още десетки други ярки фигури. Днес най-успелият английски тим е далеч от славните си периоди, но това изобщо не го прави по-малко интересен, привлекателен и стойностен. Радващо е, че британците ще гостуват в страната ни, за да премерят сили с най-популярния български отбор. Още по-радващо ще е, ако успеем да ги отстраним. Но каквото и да се случи, празникът е гарантиран. Дори цяло списание е твърде малко, за да бъде разказана футболната приказка, която се нарича Ливърпул. И която няма край!

Председателя на фен клуб “Левски” в Босилеград Александър Димитров и г-н Радко Стоянчов ще имат чест на живо да гледат мача Ливърпул-Левски на 22. 02. 2004 г. в Ливърпул. По подробно в следващия брой.

КИЦ “Цариброд” в Босилеград организира пътуване за 45 фена на реванша Левски-Ливърпул който ще се проведе на 03. 03. 2004г. в София. Заявки в КИЦ-а.(

Батко-Владко депутат

Наш батко-Владко кмет
бръкна в кацата с мед –
каго “българин” сърцат
стана сръбски депутат,
а какъвто си е бистър
може да стане и министър,
пък ако обстоятелства наложат –
и премиер ще го сложат!

В парламента ще стои
и законите ще крои –
какво иска нека става
батко-Владко ще ебава
горката сръбска държава!
Дорде той по маса тропа,
тя няма да види Европа!
Батко-Владко е експерт,
и по нрав е много серт –
имахме голям късмет
че го избрахме за кмет:
с френската Савич компания –
шивачките докара до просия,
Коцич корпорация доведе –
тя пък дърводелците изеде,
“Слога” тръгна на разрога,
“Автотранспорта” файда изкара –
три строшени рейса им докара;
два дни ги майсторат за един курс –
конкурира ги и “Тасе-тоурс”!
Здравеопазването ни оправи –
пулмологичен център ни направи,
българският Национален съвет
също нямаше късмет –
заседание неща да свика
да обсъди въпроса с езика!
Батко-Владко ни завъртя ума –
почна на сръбски да ни дума.
Владиката пък Пахомия
му разреши с тапия,
за даскал по веронаука
сложи една комунистическа бука!
“Сръбска нова година” почна да шири,
на Ивановден чалга свири,
и за сръбска оправия –
черпи с греяна ракия!
На поп Илич брада глади
само кръста да извади –
Кощунница ще го награди!
Депутат така се става –
прави тържество на свети Сава,
решил е училищният съвет
децата да декламират на минус пет:
“Да живимо сви у слози,
свети Саво, ти помози...”
През лятото Меце и “Матичока”
в Народното събрание ще потропат,
ще се молят, ще се старат,
безплатна ваканция да изкарат –
и на топлиите морета
да напекат светосавските дупета!
Удбата триумфира –
МОН учителите стипендира,
висша степен да получат
светосавски да ни учат –
да защитят дисертация

за сръбската асимилация!
Това е съдбата наша –
забъркаха ни в люта каша –
какво ли още ще се пати
от тия сръбски демократи!

Иван Раденков

Избори 21 век

Сняг вали, тежка зима,
нови избори ще има!
Жената сутрин ме кара
да отивам на кошара:
“тури трици на телето,
носи лайна на прасето,
из махалата не се смущай,
ела в къщи та се напуцай,
после недей да се сплуваш –
търчи в село да гласуваш!
И не гледай им сеира,
нова власт ще се избира:
батко-Владко дюкянджия –
депутат ще е в Сърбия!
Само той ще ни спаси,
законите като нагласи”!
Аз си излизам навънка –
нека жената да си дрънка,
и си мисля да се скрия в мазето
да си смръзна от бурето,
и един “яваш” да свия
във вестникарска хартия!
Що да правя – ще гласувам,
и на ума си ще псувам
всички тия кандидати
със лъжите опашати;
всекиму дъска хлопа
нещо плямпа за Европа,
а го гледаш, гола слама –
акъл няма за пет грама!
Лидерите кой как свари
сипе лъжи със товари:
Иван Мустрактът на поразия
вика: “Живела Велика Сърбия”!
Новица демократът юначага
веднага го изпраща в Хага!
“Аз пък теб ще пребия
и при Джинджич ще те скрия,
(заради Велика Сърбия)”!
И изведнъж боже мой,
се стигна и до побой!
Там пък страшен шум се слуша,
радикалите се хванали за гуша –
Ванче Злидолеца тресе за яка

ексминистъра Мустрака:
“Аз с дъскорезничката бичкия
ще ти отрежа министерската шия,
ти търговецо на кожи
за депутат не ме предложи!
Аз пък бях се приготвил
и костюм си бях ушил”!
Тежка свада тук се шири,
Йойич сърбинът ги мири:
“брачо, српски радикали
зар сте тако ниско пали,
тако вам Шешелєвих мука
маните се бугарских брука”!
Кой млати за демократи,
кой за толеранция,
кой за швалеранция,
има булюк кандидати
за сръбски депутати –
всичките са гола вода
да е яка кожа на народа!

Медицинска визита

Медицинският съвет
налегнал го съклет:
Кадията дреме на маса –
празна е санитарската каса,
доктор Мира се нервира,
и по далечните царства
търси дарения от лекарства!
По старата СПЦ програма
на Пахомия изпраща телеграма:
“Свети отче, как си, златни,
имаме много обратни,
ела, отче да ни спасиш
и поред да ги нагласиш!
Дойди да ни ти накадиш,
проблем велик да разрешиш,
и душите да утешиш”!
Огладняли демократи
отвсякъде трескат врати,
лекарите се събират,
и за Тито декламират!
Д-р Мира се нервира
и не знае какво ще стане,
ако някой СПИН хване,
няма никаква вакцина
ще си пукне на Власина!
В кабинета за жените –
се тълкуват новините:
кой болен от епилепсия,

кой се нуждае от контрацепция,
кой пък цяла нощ до зори,
дрънка само за избори!

Иван Раденков